

OSNOVNA ŠOLA KARLA DESTOVNIKA-KAJUHA ŠOŠTANJ

KOROŠKA CESTA 7, 3325 ŠOŠTANJ

MLADI RAZISKOVALCI ZA RAZVOJ ŠALEŠKE DOLINE

RAZISKOVALNA NALOGA

PRIHODNOST MLADIH?

Tematsko področje: SOCIOLOGIJA

Avtorja:

Tim Vučina, 9. razred

Žiga Volk, 9. razred

Mentorica:

Maja Ahtik Požegar, univ. dipl. psih.

Velenje, 2013

Raziskovalna naloga je bila opravljena na Osnovni šoli Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj.

Mentorica: Maja Ahtik Požegar, univ. dipl. psih.

Datum predstavitve:

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

- ŠD** OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, Šolsko leto 2012/2013
- KG** prihodnost/mladostniki/osnovnošolci/optimizem/pesimizem/fantje, dekleta
- AV** VUČINA, Tim/VOLK, Žiga
- SA** AHTIK POŽEGAR, Maja
- KZ** 3325 Šoštanj, SLO, Koroška cesta 7
- ZA** OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj
- LI** 2013
- IN** PRIHODNOST MLADIH?
- TD** Raziskovalna naloga
- OP** IV, 43 strani, 12 preglednic, 15 grafov, 3 slike, 1 priloga, 8 virov
- IJ** SL
- JI** sl/en

AI Vsi mladostniki slej ko prej razmišljajo o svoji prihodnosti. "Kaj bom, ko bom velik?" To je vprašanje, s katerim se srečujejo skozi otroštvo. Rastejo, postajajo starejši in zrejši in kar naenkrat se prihodnost zdi strašno zahtevna. Sprejemati morajo pomembne odločitve o tem, kaj bi radi postali v življenju. Še "včeraj" to ni bilo pomembno, danes pa se že sprašujejo tudi, ali jim bodo razmere v katerih bodo živeli v prihodnosti, sploh dopuščale uresničevanje njihovih sanj, želja in ciljev. Odrasli govorijo o zahtevnih družbenih razmerah, ki naj bi se v prihodnosti samo še poslabševale. Ali jih mladi slišijo, jih sploh razumejo, že kaj razmišljajo o skupni prihodnosti? Rezultati so potrdili večino predvidevanj postavljenih skozi hipoteze. Učenci in učenke se zavedajo problemov in izzivov, ki jih prinaša prihodnost. Zavedajo se, da bo doseganje ciljev v prihodnosti odvisno predvsem od njih samih. V večini so tudi prepričani, da jim bo uspelo uresničiti svoje cilje. Na vrhu lestvice pomena za prihodnost so se znašle lastnosti posameznika, kot je izobrazba, razgledanost, pridnost, prizadevnost, kot potencialna nevarnost pa se je na vrhu seznama znašla skrb za pomanjkanje služb. Globalni problemi so zaenkrat še v drugem planu.

KEY WORDS DOCUMENTATION

- ND** OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, Šolsko leto 2012/2013
- CX** future/adolescents/schoolchildren/optimism/pessimism/boys, girls
- AU** VUČINA, Tim/VOLK, Žiga
- AA** AHTIG POŽEGAR, Maja
- PP** 3325 Šoštanj, SLO, Koroška cesta 7
- PB** OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj
- PY** 2013
- TI** THE FUTURE OF YOUNG?
- DT** RESEARCH WORK
- NO** IV, 43 pages, 12 spreadsheets, 15 charts, 3 pictures, 1 annex, 8 reasources
- LA** SL
- AL** sl/en

AB Every adolescent sooner or later thinks about plans for his future. “what will you become when you grow up“ that is the question, that they hear all their childhood. They grow up, become older and mature and suddenly their future seems terribly difficult. Tthey have to take difficult decisions what they would like to became in life. Just yesterday that was not importatn, today they are already wondering if the conditions that they will live in are going to allow them to achieve their goals, dreams and wishes. Adults are talking about complex social situations to be in the future only worse. Do young people hear them, do they even understand them, do they have anythink to think about a common future? Results confirmed most of the assumptions set through hypothesis... Pupils are aware of the problems and challenges of the future. They are aware that the attainment of the objectives in the future depends largely on their own. Most of them also believe that they will succeed in achieving their goals and plans. At the top of the scale sits characteristics of an individual such as education, knowledge, diligence, commitment, and potential danger is at the top of the list found herself caring for the lack of service. Global problems are currently in second plan.

Vsebina

1	UVOD	1
1.1	Okoliščine, v katerih je prišlo do ideje za raziskavo.....	2
1.2	Hipoteze.....	3
2	PREGLED OBJAV.....	3
3	METODOLGIJA.....	6
3.1	Vrsta raziskave.....	6
3.2	Populacija in vzorec	6
3.3	Zbiranje podatkov.....	7
4	OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV Z RAZPRAVO.....	7
4.1	Rezultati in razprava.....	7
4.2	O prvi točki vprašalnika.....	8
4.3	O drugi točki vprašalnika.....	8
4.3.1	Primerjava rezultatov 2. točke med razredi.....	16
4.3.2	Primerjava rezultatov 2. točke med spoloma.....	18
4.4	O tretji točki vprašalnika.....	19
4.4.1	Izobrazba – 2,4	20
4.4.2	Splošna razgledanost – 4,5.....	21
4.4.3	Politična kariera - 7,5.....	21
4.4.4	Veze in poznanstva – 6,1	21
4.4.5	Urejena država – 6,6	21
4.4.6	Pomoč staršev – 5,4.....	22
4.4.7	Pridnost in prizadevnost – 4,9.....	22
4.4.8	Srečno naključje – 6,1	22
4.4.9	Prilagodljivost različnim situacijam – 6,1	23
4.4.10	Zdravje in lep izgled – 5,5	23
4.4.11	Sklepne ugotovitve tretje točke vprašalnika (da bom uresničil svoje cilje, bom...) 24	
4.5	O četrti točki vprašalnika.....	25
4.5.1	Pomankanje virov energije – 5,7.....	26
4.5.2	Nevarnost vojne in kriminala – 4,8.....	26
4.5.3	Pomanjkanje hrane in vode – 4,2	27
4.5.4	Prevelike socialne razlike – 5,3	27
4.5.5	Nedelovanje države – 5,8	28

4.5.6	Povečanje in staranje prebivalstva - 6,7	28
4.5.7	Pomanjkanje služb (gospodarske krize) - 3,8	28
4.5.8	Onesnaževanje okolja (vode, zraka, zemlje) – 4,8	29
4.5.9	Izumrtje vrst živali in rastlin – 6,3	29
4.5.10	Genska manipulacija in farmacija – 7,5	30
4.5.11	Sklepne ugotovitve četrte točke vprašalnika (nevarnosti prihodnosti ...)	30
4.6	O peti točki vprašalnika	35
5	ZAKLJUČKI	38
6	POVZETEK	40
7	ZAHVALA	41
8	PRILOGE	42
9	VIRI IN LITERATURA	44

KAZALO TABEL

Tabela 1: Prikaz rezultatov po razredih in spolu glede na povprečno stopnjo strinjanja (trditve so združene v dva sklopa, ki izražata pesimistični in optimistični pogled na prihodnost).....	8
Tabela 2: Prikaz rezultatov glede na povprečno stopnjo strinjanja po posamezni trditvi (sklop, ki izraža pesimistični pogled na prihodnost).	9
Tabela 3: Prikaz rezultatov glede na povprečno stopnjo strinjanja po posamezni trditvi (sklop, ki izraža optimistični pogled na prihodnost).	11
Tabela 4: Prikaz rezultatov glede na povprečno stopnjo strinjanja po posamezni trditvi	13
Tabela 5: Razvrstitev rezultatov od najpomembnejšega do najmanj pomembnega za uresničitev ciljev v prihodnosti glede na razred z razlikami in skupnim povprečjem	19
Tabela 6: Razvrstitev rezultatov od najpomembnejšega do najmanj pomembnega za uresničitev ciljev v prihodnosti glede na spol z razlikami in skupnim povprečjem	20
Tabela 7: Razvrstitev rezultatov od najpomembnejšega do najmanj pomembnega za uresničitev ciljev	24
Tabela 8: Razvrstitev rezultatov od najpomembnejšega do najmanj pomembnega po grozeči nevarnosti glede na spol z razlikami in skupnim povprečjem.....	25
Tabela 9: Razvrstitev rezultatov od najpomembnejšega do najmanj pomembnega po grozeči nevarnosti glede na razred z razlikami in skupnim povprečjem.....	26
Tabela 10: Razvrstitev rezultatov od najpomembnejšega do najmanj glede na ogrožanje prihodnosti	30
Tabela 11: Število posameznih izbranih odgovorov po skupinah in skupno število	35
Tabela 12: Delež posameznih izbranih odgovorov po spolu in razredu ter skupno v odstotkih	36

KAZALO GRAFOV:

Graf 1: Razdelitev sodelujočih učencev v anketi glede na razred (vzorec: 64+49 in 53+60)....	8
Graf 2: Razdelitev sodelujočih učencev v anketi glede na spol (vzorec: 64+49 in 53+60).....	8
Graf 3: Primerjava povprečnih rezultatov po pesimističnem sklopu trditev glede na spol.....	9
Graf 4: Primerjava povprečnih rezultatov po pesimističnem sklopu trditev glede na razred...	10
Graf 5: Primerjava povprečnih rezultatov po optimističnem sklopu trditev glede na spol.....	11
Graf 6: Primerjava povprečnih rezultatov po optimističnem sklopu trditev glede na razred...	12
Graf 7: Primerjava povprečnih rezultatov stopnje strinjanja s trditvami med posameznimi trditvami	16
Graf 8: Primerjava povprečnih rezultatov stopnje strinjanja s trditvami glede na razred	17
Graf 9: Primerjava povprečnih rezultatov stopnje strinjanja s trditvami glede na spol	18
Graf 10: Dejavniki razvrščeni po povprečni vrednosti glede na pomen za uresničenje ciljev (po vrstnem redu glede na rezultat) vsi anketiranci skupaj	19
Graf 11: Kaj je po mnenju vseh anketiranih učencev skupaj najbolj pomembno, da bodo lahko uresničili svoje življenjske cilje (večji pomen predstavlja nižja številka).	24
Graf 12: Kaj predstavlja v prihodnosti največjo nevarnost po mnenju vseh anketiranih učencev skupaj (večji pomen predstavlja nižja številka).....	31
Graf 13: Prikazuje deleže posameznih izbranih odgovorov od vseh anketiranih učencev in učenk	36
Graf 14: Prikazuje deleže posameznih izbranih odgovorov pri vseh pedesetih fantih.....	37
Graf 15: Prikazuje deleže posameznih izbranih odgovorov pri vseh enainpedesetih dekletih	37

KAZALO SLIK

Slika 1: Izobrazbena struktura prebivalstva 15 let in več	14
Slika 2: Popis stanovanj.....	15
Slika 3: Registrirana brezposelnost	32
Slika 4: Napoved staranja prebivalstva	33
Slika 5: Izumrtje vrst	34
Slika 6: Rast števila prebivalstva	34
Slika 7: Vrtoglavica - foto s spleta (neznan nemški avtor).....	38

1 UVOD

Vse več se govori, da mladi nimamo več prihodnosti: "Služb ne bo dovolj za vse; število prebivalcev bo naraščalo; kdo bo poskrbel za nas, postarano družbo; socialne razlike bodo vedno večje; vedno več bo revščine in kriminala; nedelovanje države; okolje bo onesnaženo; ozračje se bo segrelo; morje bo zalilo kopno; nafte in vode zmanjkuje; vedno več ljudi bo lačnih; naravne katastrofe bodo uničile svet; ljudje se bodo zapletli v uničevalno vojno; tekmovalnost in pohlep človeka bosta uničila civilizacijo! Tako pravijo odrasli. Kaj pa mladi menijo o svoji prihodnosti?

Z raziskovalno nalogo sva želela preveriti, kako si prihodnost predstavljajo najini vrstniki. Kaj se jim zdi v prihodnosti pomembno za doseg njihovih ciljev? Ali črnoglede napovedi odraslih vplivajo na življenjske cilje mladih? Ali starost posameznika vpliva na mnenje o svoji prihodnosti? Ali je pogled mladih na prihodnost bolj optimističen od pogleda odraslih? Ali mladi sploh razmišljajo kaj bodo počeli v prihodnosti in kakšen bo svet? Kakšno sliko prihodnosti imajo mladi v svojih glavah in kaj za njih pomeni lepa prihodnost?

Raziskovalno nalogo sva naredila z metodo anketiranja med učenci osmih in devetih razredov osnovne šole, ki jo obiskujeva tudi sama. Ob tem sva preverjala tudi, če se pogled na prihodnost razlikuje glede na spol oziroma glede na starost. Ali so dekleta bolj zaskrbljena glede prihodnosti kot fantje? Ali zaključevanje osnovnošolskega obdobja vpliva na pogled mladih na prihodnost?

Od mnenja in predstav prihodnosti mladih je vendarle odvisna naša prihodnost. To kar mislimo, so naša življenja in so naše usode. Meniva, da mladi nismo krivi za težko situacijo v družbi, smo pa odgovorni, kaj bomo s to informacijo naredili.

»Naša prihodnost je odvisna od dejanj v sedanjosti.«

Mahatma Gandhi

1.1 Okoliščine, v katerih je prišlo do ideje za raziskavo

Na začetku letošnjega šolskega leta smo imeli pri pouku slovenskega jezika nalogo, da opravimo govorni nastop, v katerem predstavimo načrte za svojo prihodnost. Tim Vučina sem se na govorni nastop pripravljaj tako, da sem se o svoji prihodnosti pogovarjal s starši. Med pogovorom sta mi starša postavljala vprašanja, o katerih do tedaj nisem veliko razmišljal. Predstavil sem jima svoja pričakovanja, predstave in razmišljanja o moji prihodnosti. Starša pa sta mi postavljala veliko vprašanj, kot na primer, kaj menim, ali je za uspeh dovolj pridobljena izobrazba in kako bo s tem v prihodnosti, kaj se mi zdi bolj pomembno, da bom s svojim poklicem zadovoljen ali da bom veliko zaslužil, ali mislim, da bom zaradi pridobljene izobrazbe lažje dobil delo, kako gledam na dejstvo, da je današnja družba naravnana na tekmovalnost posameznikov, ali bo tako tudi v prihodnje in podobno. Veliko smo se pogovarjali tudi o tem, kakšne nevarnosti grozijo prihodnosti mladih. Vse to mi je dalo nov pogled na mojo prihodnost. Začel sem se zavedati, kaj pomeni prevzemanje odgovornosti za svojo prihodnost in hkrati prevzemanje odgovornosti za prihodnost vseh mladih. To me je tako prevzelo, da sem o tem spregovoril s sošolcem Žigom Volkom. Tudi on je pokazal zanimanje za to temo, vedno več sva se pogovarjala in iz tega je nastala ideja, da o vprašanih s katerimi se ubadava midva, povprašava še najine sošolce in sošolke. Porodilo se je tudi vprašanje, ali med učenci osmih in devetih razredov obstaja kakšna očitna razlika glede razmišljanj o prihodnosti mladih. Zato sva se odločila, da v raziskavo vključiva tudi učence osmih razredov in tako poskusiva ugotoviti, če je pogled na prihodnost odvisen od približevanja koncu šolanja v osnovni šoli.

Z raziskovalno nalogo sva želela dobiti odgovore na hipoteze, ki sva jih postavila in glede na ugotovitve spodbuditi odrasle, da nam še v večji meri pomagajo pri pripravi na realno življenje v prihodnosti. V naslovu naloge sva dala vprašaj, ker se sprašujeva, kako zaznavajo mladi probleme prihodnosti. Osnovni koncept oz. tema naloge je torej je odnos mladih do prihodnosti. Koliko se zavedajo realnih problemov, o katerih govorijo odrasli? Ali je predstava o prihodnosti odvisna od spola in od starosti?

1.2 Hipoteze

Naredila sva torej načrt raziskave, predlog za raziskovalno nalogo predstavila mentorici, nato pa postavila osnovne hipoteze, ki sva jih želela preveriti. Hipoteze so izhajale iz namena, da ugotoviva, koliko se najini vrstniki že zavedajo problemov in izzivov, ki jih prinaša naša prihodnost, katerim problemom pripisujejo večji pomen, ali v prihodnost zrejo z optimizmom ali bolj črnogledno, s pesimizmom in tudi, če obstaja kakšna razlika glede na spol in glede na starost.

1. hipoteza: Stopnja zavedanja, da počasi zapuščamo brezskrbni otroški svet in stopamo v svet problemov odraslih, je večja pri učencih, ki so bližje zaključku šolanja v osnovni šoli, kaže pa se v bolj pesimističnem pogledu na svet oziroma večji zaskrbljenosti glede bodoče kariere.
2. hipoteza: Dekleta, ki so tradicionalno „pridne punčke“, se bolj zavedajo odvisnosti svoje prihodnosti odsvoje izobrazbe in znanja in bolj zaskrbljeno zrejo v čas po zaključku šolanja.
3. hipoteza: Starejši učenci večkrat razmišljajo o svoji prihodnosti, zato so bolj odločeni glede ciljev, ki jih želijo doseči po zaključku šolanja. Razlike v pogledu na prihodnost bi zato morale biti večje med učenci osmih in devetih razredov in manjše med učenkami in učenci.

2 PREGLED OBJAV

Jok mladega, nebogljenega dojenčka nekje v toplem in sigurnem okolju vsakemu pričara nasmeh ali celo solze na oči. Na svet pride še ena oseba več, za katero vsi upajo, da bo nekaj »nastalo« iz nje. Otrok potuje v svet z velikimi in radovednimi očmi. Vse je popolno drugače v pozitivnem smislu. Brezskrben svet, svet polen ambicij, novih možnosti pa je žal prisoten le za kratek čas. Svet skozi otroške oči je boljši... (Brčkalić, 2012)

Vsak otrok, osnovnošolec, dijak, študent ima svoje sanje. Večina staršev želi in skuša svojim otrokom nuditi le najboljše in jim s tem sanje čim bolj približati. Starši so na oddihu vse do konca osnovne šole. Po tem pa že nastopi tisto vprašanje - kam naprej? Mnogi se že ob koncu osnovne šole počutijo povsem prepričane. Vedo kaj želijo, s kom, na kakšen način in kdaj začeti opravljati delo, ki jih bo spremljalo skozi celotno življenje. Ob vsem tem morajo seveda upoštevati tudi prihodnost po opravljenem šolanju. Prihodnost mladih je vsekakor negotova. Večina mladih, ki po končanem šolanju preprosto ne najdejo primerne zaposlitve,

je zaposlena na negotovih delih, kjer je plačilo temu primerno. (Brčkalić, 2012)

Tako razmišlja o prihodnosti mlada dijakinja in s tem jasno prikazuje, kaj vse nam plete po glavah preden vstopamo v svet odraslih. Danes je ta vstop še toliko težji, saj se vsi pokazatelji kažejo še v slabši luči, nihče nam ne more zagotoviti, da bomo s pravimi izbirami za poklic in s pridnim delom res uspeli.

Brezposelnost med mladimi je v letu 2009 dosegla rekordno raven. Med približno 620 milijoni aktivnimi mladimi, starimi med 15 in 24 let, je bilo konec lanskega leta kar 81 milijonov brezposelnih, v danes objavljenem poročilu ugotavlja Mednarodna organizacija za delo. (STA, 2010)

Danes brezposelnost še raste, mladi brez potrebnih delovnih izkušenj podaljšujejo svoje šolanje ter so krepko oddaljeni od svoje samostjnosti, zelo pogosto zaradi finančnih težav.

Starši ti dajo življenje, te vzgojijo, poskrbijo da se primerno izobraziš in te nato spremljajo, ko se podajaš v isti krog s svojimi otroki. Tako je krog izgledal v preteklosti, v zadnjih letih pa nam je uspelo ustvariti še en korak. Namreč po tem ko te spravijo skozi izobraževalni sistem, te starši še nekaj let preživljajo oziroma ti nudijo dom, ker si svojega doma mlada oseba finančno ni sposobna zagotoviti. Tako imamo dandanes dve tretjini mladih, starih med 25. in 29. let, ki še vedno uživajo oz. izkoriščajo prednosti 'mama hotela'. (Čurk, 2013)

Dobrih 40 odstotkov mladih meni, da je v Sloveniji bolje poskrbljeno za starejše kot za mlade. Skoraj dve tretjini vprašanih izraža nezadovoljstvo s splošnim odnosom slovenske družbe do mladih. Najbolj nezadovoljni z odnosom družbe do mladih pa so tisti, ki imajo, ali lahko računajo, da bodo imeli, v bližnji prihodnosti težave pri zaposlovanju. Takšna slika je bila pred skoraj tremi leti, od takrat pa se je stanje še zelo poslabšalo. To pomeni, da danes res živimo v težkih časih negotovosti in da breme krize ni porazdeljeno enakomerno na vse skupine državljanov. Tega se mladi dobro zavedamo. Prav zato želimo biti del rešitve, ne del problema. (Mladina, 2010)

Stiska mladih brez zagotovljene prihodnosti se kaže na različnih nivojih. Takole opisuje svoje počutje gimnazijka na svojem blogu: »Vedno mi v obraz sikajo, da naj se nikar ne razburjam, ker se učim zase. Zase! Če je vse zame, potem bi me mar pustili, da počnem kar me je volja. No, seveda. Nihče namreč noče, da pristanem na cesti in premetavam smetnjake. Ob enem govorijo, da je vsako delo častno, potem mi spet šepetajo, da naj se le učim, da iz mene kaj bo. Hinavščina za crknit.« (afnaa, 2008)

Seveda pa mladini danes ne grozi samo brezposelnost, obeta se nam tudi posledično vedno večja revščina, socialna diferencija, pesimizem, staranje prebivalstva...

Poleg vseh družbenih sprememb se bomo mladi danes morali spopadati še z uničevanjem narave oziroma njenim reševanje. Lučka Kajfež Bogataj je že leta 2007 razmišljala takole: "Najprej sem se spomnila onesnaženega zraka pri nas, ki ga isti malčki vdihavajo na dan 24000 krat. Namreč teoretično brez hrane zdržimo do meseca dni, brez vode tudi nekaj dni, brez zraka pa preživimo komaj 5 minut. V Sloveniji je zrak skoraj povsod prekomerno onesnažen z ozonom in z atmosferski delci oziroma aerosoli, ki so kompleksna mešanica organskih in anorganskih komponent. Le kakšen zrak vdihavajo v vrtcih v Trbovljah in Šoštanju? Kakšnega ob vpadnicah in cestah? Lokalno gledano so problematična slovenska urbana središča in kotline in ozke doline v močno razgibanem reliefu, v katerih se navadno nahaja večina virov onesnaževanja.

In ker ne morem iz svoje kože, naj seveda spomnim na podnebne spremembe in njihove posledice. Zakaj starše ne skrbi čas, ko bodo malčki iz peskovnika zakorakali v samostojno življenje? Naj se podnebje spreminja naravno ali zaradi človeka, je na tem mestu vseeno. Otroci stopajo v toplejši svet, kjer bo zrak še bolj onesnažen in dobre pitne vode še manj. Bo pa veliko več naravnih nesreč, od suš do poplav in neurij. Nas to dovolj skrbi in se na to pripravljamo? Obdani bomo tudi z klimatskimi begunci, državljansko nepokorščino in socialnimi problemi. Pa ne le Slovenija. V onesnaženem peskovniku bo ves svet!"

Vseh teh preprek se mladi danes seveda zavedamo, o njih govorimo. Koliko pa se jih resnično zavedamo in kaj bom s temi informacijami narediti, pa bo pokazal čas. Prav bi bilo, da bi nam tudi odrasli znali pri tem pomagati, da nas ne bi ščitili, ampak skupaj z nami iskali rešitve za boljšo prihodnost, da bi nam pomagali k naši samostojnosti, ki bi jo dosegli s svojim delom, z lastnimi uspehi. Pred nami je še veliko let življenja na tem svetu in v tej družbi, zato bomo mogli stopiti skupaj in prevzeti odgovornost za leta pred nami.

3 METODOLGIJA

3.1 Vrsta raziskave

Glede na vprašanja, na katera sva skušala z raziskavo dobiti odgovore in glede na hipoteze, ki sva jih želela preveriti, je raziskava kvalitativna. Kvalitativna zato, ker naju je zanimalo, kakšna so razmišljanja oziroma prepričanja mladih o njihovi prihodnosti. Oblikovala sva hipoteze v obliki trditev, zato je raziskava tudi opisna oziroma deskriptivna. Primerjala sva odgovore učencev osmih in devetih razredov, zato je raziskava tudi primerjalna oziroma komparativna. Vprašala sva se, ali je najina raziskava tudi uporabna, torej aplikativna. Po najinem mnenju je, saj jo je mogoče neposredno uporabiti v praksi, pri vzgoji in izobraževanju ter usmerjanju učencev.

Merski instrument, ki sva ga uporabila v raziskavi, je vprašalnik. Vprašalnik sva sestavila sama. Vprašanja sva oblikovala glede na hipoteze, ki sva jih želela preveriti. Namenjen je učencem predmetne stopnje v osnovni šoli, lahko pa bi ga uporabili tudi za dijake oziroma otroke in mladostnike stare nad petnajst let. Vprašalnik je sestavljen iz petih točk. Prva točka je splošna in se nanaša na spol in razred. Ostale pa zajemajo različne trditve in vprašanja z možnostjo odgovarjanja s stopnjo strinjanja.

Druga točka zajema 12 trditev. Glede na prihodnost mladih, je sedem trditev naravnanih optimistično, pet pa pesimistično. Vrstni red pesimističnih in optimističnih trditev je namerno pomešan. Na trditve so učenci odgovarjali s stopnjo strinjanja od 1 do 5, in sicer 1 pomeni "sploh se ne strinjam", 5 pa pomeni "popolnoma se strinjam".

Izbrala sva metodo anonimnega anketnega vprašalnika. Z anketiranjem učencev osmih in devetih razredov sva med drugim želela izvedeti, kako se bo v rezultatih ankete odražalo dejstvo, da se učenci osmih razredov še ne odločajo o svoji nadaljni poti, učenci devetih razredov pa zaključujejo eno od svojih poglavij v življenju in so že soočeni z odločitvijo, kako naprej.

3.2 Populacija in vzorec

Razdelila sva 119 vprašalnikov med učence osmih in devetih razredov. V osmih razredih je izpolnjevalo vprašalnik 66 učencev, v devetih razredih pa 53 učencev. Že vnaprej sva

predvidevala, da kdo od učencev ne bo skrbno ali dovolj resno izpolnil vprašalnika in da bo zaradi tega potrebno kakšen vprašalnik izločiti. Izločila sva 6 vprašalnikov, in sicer 2, ki sta ga izpolnjevala učenca osmih razredov in 4, ki so jih izpolnjevali učenci devetih razredov. Vprašalniki namreč niso bili izpolnjeni resno ali pa so bili izpolnjeni le delno. Uporabila sva 113 ustrezno izpolnjenih vprašalnikov, in sicer 64 vprašalnikov, ki so jih izpolnili učenci osmih razredov in 49 vprašalnikov, ki so jih izpolnili učenci devetih razredov. Nekatere vprašalnike, ki so bili izpolnjeni delno, sva prav tako uporabila in sicer v delu, ki je bil izpolnjen oziroma uporaben.

3.3 Zbiranje podatkov

Na šoli je med učitelji že dogovorjeno, da lahko za potrebe raziskovalnih nalog koristimo razredene ure, zato se nama ni bilo potrebno predhodno dogovarjati z učitelji razredniki. V času razrednih ur sva odšla v razrede in prosila učence, da izpolnijo vprašalnike. Anketiranje je potekalo v razredih, v času razrednih ur in sicer v mesecu januarju 2013. S pomočjo učiteljice sva vsem na kratko predstavila cilj najine raziskave ter na kratko podala informacije, kako izpolnjevati vprašalnik. Vprašalnike so izpolnjevali približno 10 minut. Izpolnjevanje vprašalnikov je bilo anonimno in hkrati za posamezen razred.

4 OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV Z RAZPRAVO

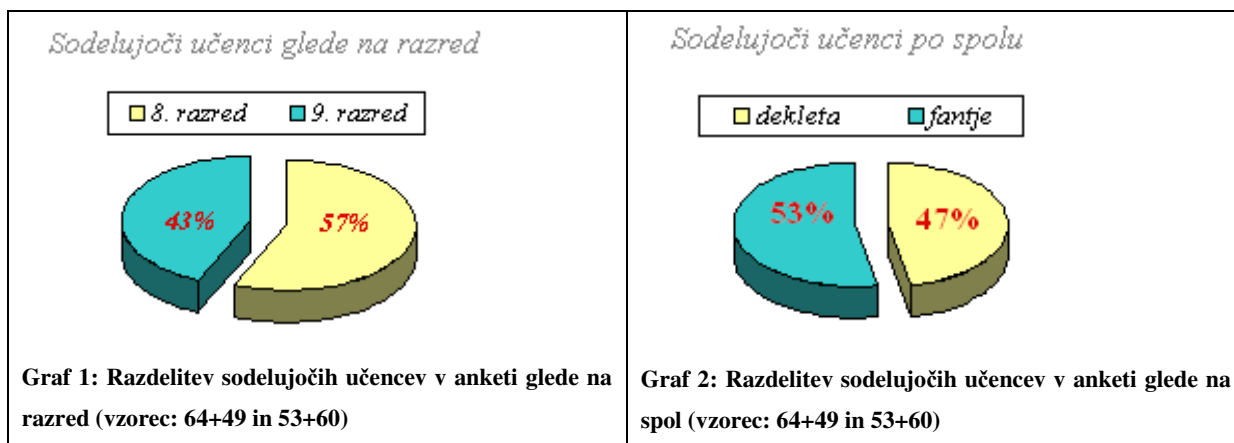
Najprej sva pregledala vprašalnike, če so vsi pravilno izpolnjeni. Podatke sva vnesla v razpredelnice programa Microsoft Excel in jih tako s pomočjo programa preoblikovala v povprečne vrednosti posameznih točk in v grafične prikaze.

4.1 Rezultati in razprava

V tem poglavju prikazujeva in komentirava rezultate anketiranja. Odgovore iz vprašalnikov sva obdelala po posameznih vsebinskih sklopih. Obrazložitve in interpretacije dobljenih rezultatov po posameznih tabelah so nama dale odgovore na vprašanja, ki sva jih zastavila ob načrtovanju raziskovalne naloge.

4.2 O prvi točki vprašalnika

Glede na prvo točko vprašalnika je bilo ugotovljeno, da je od 113 ustrezno izpolnjenih vprašalnikov, 64 takih, ki so jih izpolnili učenci osmih razredov in 49 od učencev devetih razredov. Vprašalnik je izpolnilo nekoliko več fantov (53) kot deklet (47).

4.3 O drugi točki vprašalnika

V drugi točki vprašalnika so anketirani na 12 ponujenih trditev odgovarjali s stopnjo strinjanja od 1 do 5, kar pomeni, da je vrednost povprečne stopnje strinjanja enaka 3,00. Pet v naprej izbranih trditev izraža stopnjo pesimizma oziroma zaskrbljenosti, sedem pa stopnjo optimizma. Če izračunamo povprečne vrednosti po omenjenih sklopih, lahko ugotovimo, da skupna povprečna vrednost stopnje pesimizma znaša 3,36, stopnja optimizma pa 3,31.

Tabela 1: Prikaz rezultatov po razredih in spolu glede na povprečno stopnjo strinjanja (trditve so združene v dva sklopa, ki izražata pesimistični in optimistični pogled na prihodnost).

povprečne vrednosti strinjanja	8D	8F	9D	9F	8. raz.	9. raz.	dekleta	fantje
PESIMIZEM SKUPAJ – 5 trditev	3,49	3,44	3,26	3,38	3,47	3,32	3,38	3,41
OPTIMIZEM SKUPAJ – 7 trditev	3,60	3,32	3,35	3,09	3,46	3,22	3,47	3,20

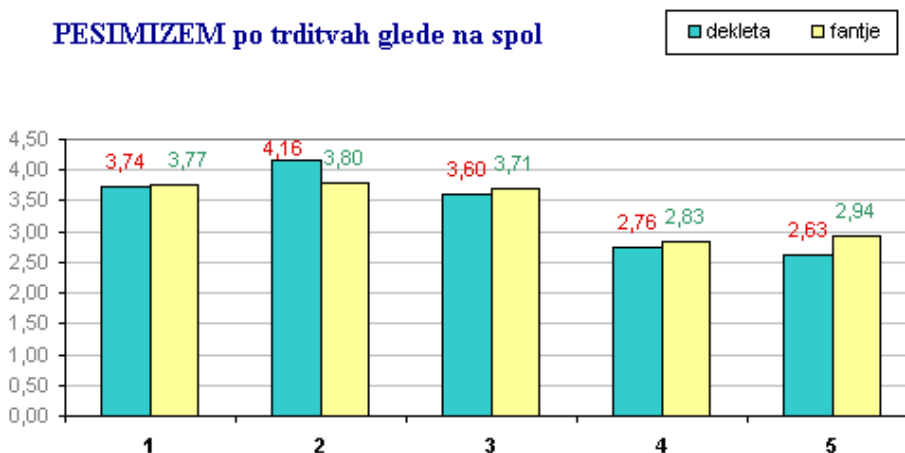
Pesimistični sklop trditev

Tabela 2: Prikaz rezultatov glede na povprečno stopnjo strinjanja po posamezni trditvi (sklop, ki izraža pesimistični pogled na prihodnost).

1 - prihodnost	Prihodnost je precej negotova in nepredvidljiva.	3,73
2 - znanje	Znanje bo v prihodnosti še bolj pomembno kot do sedaj.	3,95
3 - zdravje	Skrb za zdravje in dobra telesna pripravljenost bosta ključna za uspeh posameznika.	3,61
4 - odraslost	Med odrasle bomo vstopili v času, ko se vsi problemi v družbi stopnjujejo.	2,76
5 - stanovanje	Cilj, da bi živel v svojem stanovanju (neodvisno od staršev) bo težko doseči.	2,76

Dekleta in fantje so v pesimističnem sklopu izkazali zelo podobno povprečno stopnjo strinjanja in sicer 3,38 dekleta ter 3,41 fantje. Pri razredih pa se pojavi večja razlika, in sicer učenci osmih razredov so izkazali vrednost stopnje strinjanja 3,47, devetih pa 3,32. Iz tega bi lahko sklepali, da so mlajši učenci bolj zaskrbljeni glede prihodnosti kot starejši, kar je nekoliko presenetljivo.

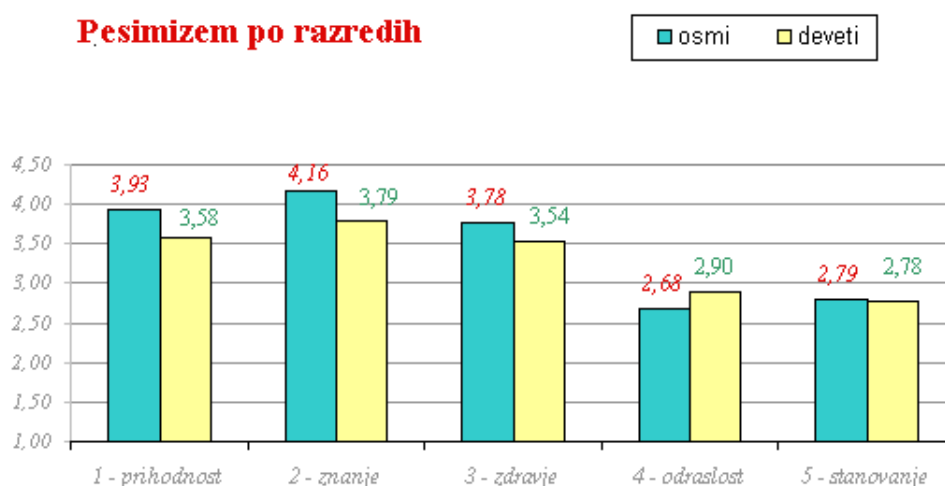
PESIMIZEM po trditvah glede na spol

Graf 3: Primerjava povprečnih rezultatov po pesimističnem sklopu trditev glede na spol

Razlika se pojavi zlasti med dekleti, vrednosti deklet iz osmih razredov, ki je za 0,25 točke večja od vrednosti deklet iz devetih razredov. Fantje se ne razlikujejo toliko, še vedno pa so fantje osmih razredov bolj zaskrbljeni oziroma pesimistični od fantov v devetem razredu in to za 0,06 točke. Največjo vrednost pesimizma tako dosežejo dekleta iz osmega razreda (3,49), najmanjšo pa dekleta v devetem razredu (3,26). Vsaka vrednost stopnje strinjanja, ki je nad 3,0 namreč pomeni, da se s trditvijo vprašani učenec oziroma učenka v povprečju strinja.

Graf 4: Primerjava povprečnih rezultatov po pesimističnem sklopu trditev glede na razred

Kot je razvidno iz grafa, je le na pesimistični trditvi, ki se nanaša na čas, ko bomo učenci vstopili v svet odraslih, vrednost strinjanja večja pri devetih razredih, kar si lahko razlagamo tudi z dejstvom, da se starejši učenci bolj zavedamo problemov odraslih, saj bomo v njihov svet vstopili prej, kot učenci osmih razredov. Prehod v srednjo šolo, ki je pred nami, pa nas prav gotovo navdaja z negotovostjo, s katero se učencem osmih razredov še ni potrebno soočiti. Tudi rezultat druge pesimistične trditve, kjer se pojavlja opazna razlika (0.37 točke), bi lahko razlagali z verjetnostjo, da se učenci devetih razredov že zavedamo, da v družbi, ki ima probleme s korupcijo (to lahko v medijih slišimo in beremo vsak dan), morda zgolj znanje v prihodnosti ne bo dovolj.

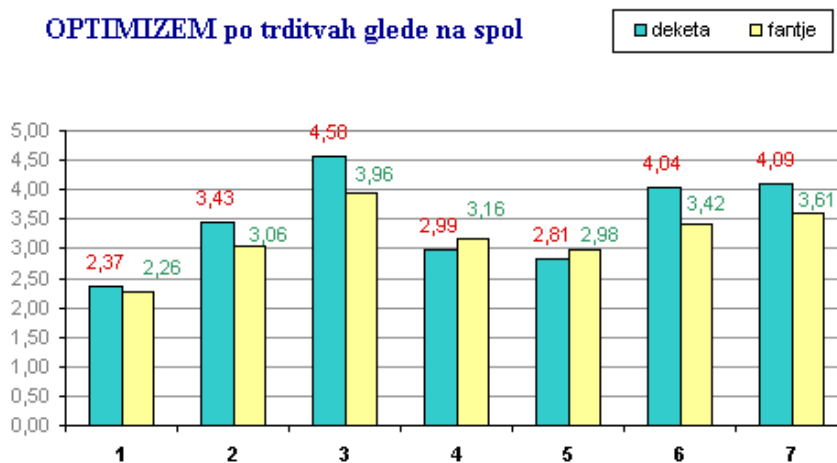
Optimistični sklop trditev

Tabela 3: Prikaz rezultatov glede na povprečno stopnjo strinjanja po posamezni trditvi (sklop, ki izraža optimistični pogled na prihodnost).

1 - težave	Trenutne gospodarske težave bodo kmalu minile.	2,32
2 - ekipni duh	Ekipni duh in sodelovanje bosta nadomestila tekmovalnost posameznikov.	3,24
3 - izobrazba	Z dokončano izobrazbo bom lažje dobil delo.	4,27
4 - službe	Služb bo sicer manj, a za večino od nas še vedno dovolj.	3,07
5 - zabava	Zabave bo v prihodnosti vedno več.	2,90
6 - zaslužek	Bolj pomembno je, da bom s svojim poklicem zadovoljen, kot to, koliko bom zaslužil.	3,73
7 - ljubezen	Ljubezen in prijateljstvo bosta pomembnejša kot denar in slava.	3,85

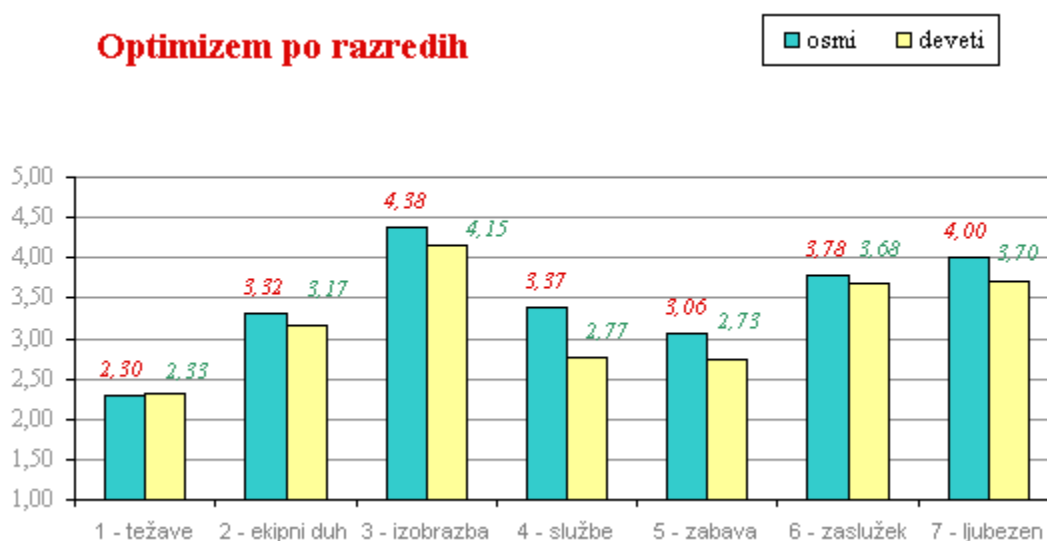
Dekleta so se izkazala za bolj optimistične kot fantje, saj so dosegle za 0,27 točke višjo stopnjo strinjanja od fantov (dekleta 3.47 in fantje 3.20). Pri razredih pa se pojavi nekoliko manjša razlika, in sicer za 0,24 točke (8. razred 3,46 in 9. razred 3,22).

OPTIMIZEM po trditvah glede na spol

Graf 5: Primerjava povprečnih rezultatov po optimističnem sklopu trditev glede na spol

Tudi pri optimizmu so dekleta osmih razredov dosegla najvišjo stopnjo strinjanja in sicer 3,60 točke. Iz tega bi spet lahko sklepali, da so mlajši učenci tudi bolj optimistični glede prihodnosti, kot starejši ali pa to pomeni le, da so bili pri izpolnjevanju vprašalnika bolj odločni in tako dosegli višjo stopnjo strinjanja. Največja razlika pa se prav tako pojavi med dekleti in fanti v osmih razredih, ki znaša 0,28 točke (dekleta 8. razred 3,60 in fantje 8. razred 3,32).

Graf 6: Primerjava povprečnih rezultatov po optimističnem sklopu trditev glede na razred

Kot je razvidno iz grafa, po skoraj vseh trditvah učenci osmih razredov dosežejo višjo stopnjo strinjanja. Edina trditev, kjer so učenci devetih razredov dosegli višjo vrednost, se nanaša na upanje, da bodo trenutne gospodarske težave kmalu minile. Rezultat nekoliko preseneča, saj tudi sama meniva, da ne gre za kratkotrajne težave gospodarstev sveta, ampak da je povsem možna šaljiva napoved, ki jo je izrekel znani profesor ekonomije dr. Menciger, da bo kriza trajala vsaj tako dolgo, dokler se ne bomo nanjo navadili.

Analiza rezultatov po posameznih trditvah 2. točke vprašalnika

Tabela 4: Prikaz rezultatov glede na povprečno stopnjo strinjanja po posamezni trditvi

1	Prihodnost je precej negotova in nepredvidljiva.	3,75
2	Trenutne gospodarske težave bodo kmalu minile.	2,32
3	Znanje bo v prihodnosti še bolj pomembno kot do sedaj.	3,98
4	Ekipni duh in sodelovanje bosta nadomestila tekmovalnost posameznikov.	3,24
5	Skrb za zdravje in dobra telesna pripravljenost bosta ključna za uspeh posameznika.	3,66
6	Z dokončano izobrazbo bom lažje dobil delo.	4,27
7	Med odrasle bomo vstopili v času, ko se vsi problemi v družbi stopnjujejo.	2,79
8	Služb bo sicer manj, a za večino od nas še vedno dovolj.	3,07
9	Zabave bo v prihodnosti vedno več.	2,90
10	Bolj pomembno je, da bom s svojim poklicem zadovoljen, kot to, koliko bom zaslužil.	3,73
11	Ljubezen in prijateljstvo bosta pomembnejša kot denar in slava.	3,85
12	Cilj, da bi živel v svojem stanovanju (neodvisno od staršev) bo težko doseči.	2,79

Izmed vseh dvanajstih trditev je najvišjo povprečno stopnjo strinjanja dosegla 6. trditev (Z dokončano izobrazbo bom lažje dobil delo. – 4,27). Takšen rezultat se na prvi pogled zdi logičen, a ni nujno, da drži, saj je vedno večji problem dobiti delo tudi z višjo izobrazbo. To dokazuje primer mladega znanstvenika s kar dvema doktoratoma v tujini, ki je pri 37 letih

predavatelj na Harvardu, gostuje na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani, a kaže, da ima kljub vsem referencam težave z zaposlitvijo v domovini. (TFL Glasnik, 19. februar 2013)

Dejstvo, ki izhaja iz statističnih podatkov RS, pa je, da se stopnja izobrazbe slovenskih državljanov zadnja leta povečuje, kar tudi zna vplivati na iskanje dela, saj se konkurenca na trgu dela povečuje.

24		Slovenija v številkah 2012 Slovenia in Figures 2012			
IZOBRAZBENA STRUKTURA PREBIVALSTVA, STAREGA 15 LET IN VEČ					
EDUCATIONAL STRUCTURE OF POPULATION AGED 15 OR OVER %					
	1991	1991 ¹⁾	2002	1. 1. 2011	
Skupaj Total	100,0	100,0	100,0	100,0	
Brez izobrazbe, nepopolna osnovnošolska No education, incomplete basic	26,0	17,4	6,9	4,4	
Osnovnošolska Basic	32,5	29,8	26,1	24,7	
Nižja poklicna, srednja poklicna Short-term vocational, vocational upper secondary	22,0	21,2	27,2	23,1	
Srednja strokovna, srednja splošna Technical, general upper secondary	12,5	21,8	26,9	30,2	
Višješolska, visokošolska Tertiary	5,9	8,9	12,9	17,5	
Neznana Unknown	1,1	0,9	-	-	

* ni pojavilno occurrence of event
 1) Podatki so preračunani po metodologiji Popisa 2002./Data are recalculated according to the 2002 Census methodology.
 Vir/Source: Popisi/Censuses

Slika 1: Izobrazbena struktura prebivalstva 15 let in več

Kar izrazito najnižje povprečje pa je presenetljivo dobila 2. trditev (Trenutne gospodarske težave bodo kmalu minile. -2,32). Ta rezultat ni bil najbolj v skladu z najinimi pričakovanji, saj sva mislila, da mladi gledajo na krizo, kot nekaj začasnega, nekaj, kar bo hitro minilo, da ne bo bistveno vplivalo na njihovo prihodnost.

Drugo najnižjo stopnjo strinjanja imata dve trditvi pod zaporedno številko 7 in 12 (Med odrasle bomo vstopili v času, ko se vsi problemi v družbi stopnjujejo. in Cilj, da bi živel v svojem stanovanju (neodvisno od staršev) bo težko doseči. - obe 2,79).

Po najinem mnenju se s to trditvijo večinoma ne strinjajo (povprečna vrednost pod 3.0), ker o svojem stanovanju še ne razmišljajo. Ob pogovorih z odraslimi sva že večkrat slišala, da imajo mladi po končanem izobraževanju težave s finančno zmožnostjo (nimajo denarja) poskrbeti za svojo streho nad glavo. Iz naslednje tabele se sicer vidi, da število stanovanj in

povprečna velikost posameznega stanovanja v Sloveniji narašča, a hkrati narašča delež nezasedenih stanovanj, kar lahko razumemo kot problem mladih, ki si stanovanja, verjetno zaradi previsoke cene, sploh ne morejo privoščiti.

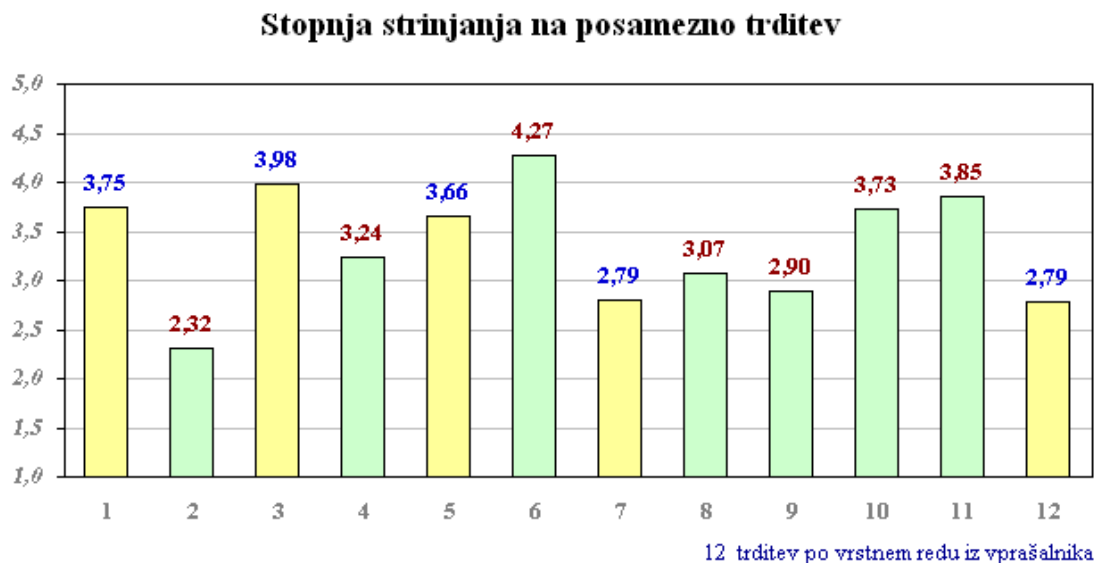
STANOVANJA, POPISI
DWELLINGS, CENSUSES

	Popisi/Censuses			
	1981	1991	2002	1. 1. 2011
Število stanovanj Number of dwellings	585780	683137 ¹⁾	777772	844656
Površina stanovanj (1000 m ²) Useful floor area (1000 m ²)	37444	46000 ¹⁾	58031	67262
Stanovanja s kopalnico Dwellings with bathroom	414715	581179 ¹⁾	716248	784276
Naseljena stanovanja Occupied dwellings				
Število Number	567304	625697	665111	670127
Površina (1000 m ²) Floor area (1000 m ²)	36398	43057	51066	54950
Število gospodinjstev ²⁾ Number of households ²⁾	583098	635331	678950	792050
Osebe ²⁾ Persons ²⁾	1882547	1961200	1944579	1989341

- 1) Podatki preračunani po metodologiji Popisa 2002./Data recalculated according to the 2002 Census methodology.
 2) Samo osebe, ki stalno ali začasno živijo v teh stanovanjih. Osebe in gospodinjstva v skupinskih stanovanjih in naseljenih prostorih, ki niso stanovanja, niso upoštevani./Persons permanently or temporarily living in dwellings are included. Persons and households in institutional dwellings and in occupied premises other than dwellings are not included.

Slika 2: Popis stanovanj

Podobno izhaja iz naslednjega Čurkovega (2011) razmišljanja o podaljšanem bivanju otrok v t.i. mama hotelu – mladi posamezniki ali družine si namreč finančno niso zmožni zagotoviti lastnega prebivališča in ostajajo še vedno doma.

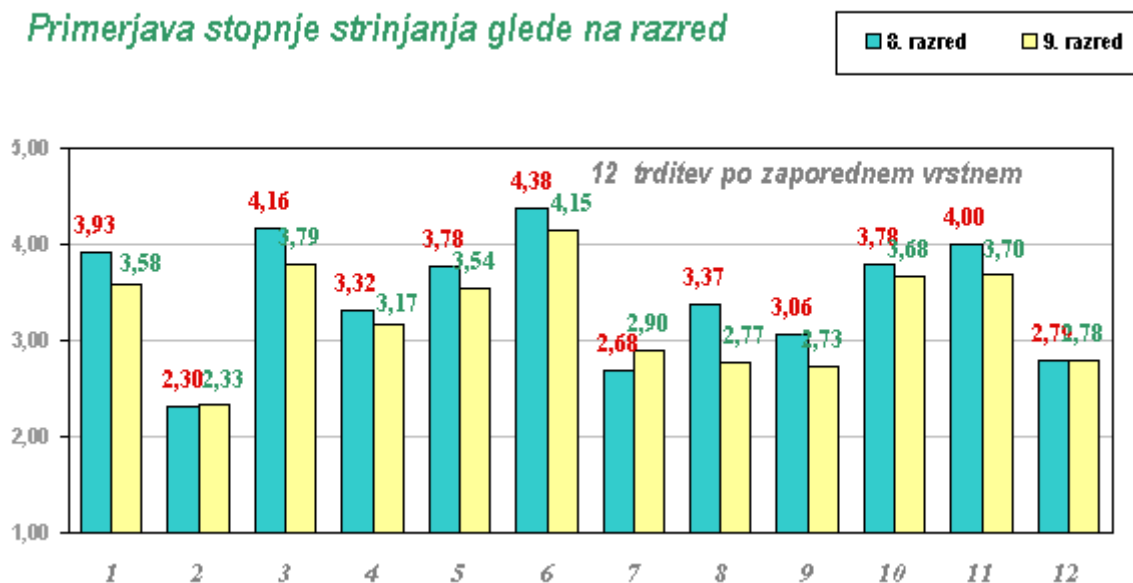
Graf 7: Primerjava povprečnih rezultatov stopnje strinjanja s trditvami med posameznimi trditvami

4.3.1 Primerjava rezultatov 2. točke med razredi

Največje odstopanje opažava pri 8. trditvi (Služb bo sicer manj, a za večino od nas še vedno dovolj), kar pomeni, da je stopnja strinjanja za 0,6 točke večja pri učencih osmih razredov. Opazno večje strinjanje osmega razreda je zaznati tudi pri 3, 5, 6 in 11 trditvi, kar spet kaže na večji optimizem v osmem razredu. Možna razlaga, ki sva jo že omenjala je, da se še verjetno ne zavedajo vseh problemov, ki se vrtijo okrog zaposlovanja in vseh ostalih problemov v družbi.

Na nek način je s tem vsaj delno potrjena najina prva hipoteza, da je stopnja zavedanja, da počasi zapuščamo brezskrbni otroški svet in stopamo v svet problemov odraslih, večja pri učencih, ki so bližje zaključku šolanja v osnovni šoli.

Primerjava stopnje strinjanja glede na razred

Graf 8: Primerjava povprečnih rezultatov stopnje strinjanja s trditvami glede na razred

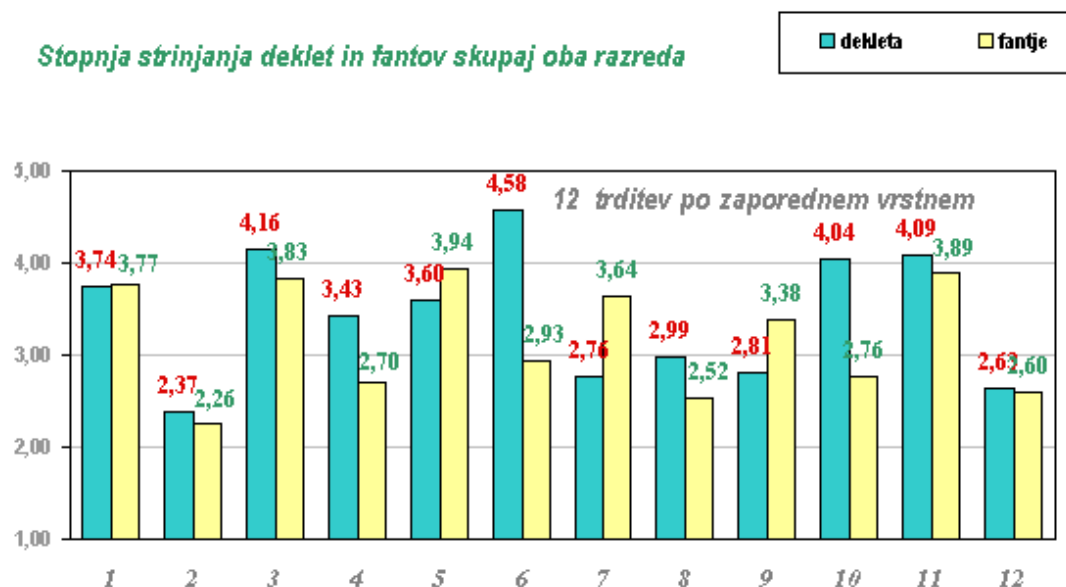
Po najinem mnenju se kriza družbe po eni strani kaže v naraščanju stopnje brezposelnosti, po drugi strani pa v slabo plačanih oblikah dela, torej se delež dobro plačanih rednih služb zmanjšuje.

Will Hutton govori o družbi 30/30/40. Po njegovem naj bi dno predstavljalo približno 30% nezaposlenih in ekonomsko neaktivnih, 30% naj bi bilo takšnih, ki se bodo zaradi dela selili in samozaposlenih, 40% pa naj bi imelo stabilna in dobro plačana delovna mesta. Mladi so družbena skupina, ki jo ti procesi prizadenejo najbolj neposredno in zdi se, da to velja še posebej za Slovenijo, ki zaseda prvo mesto v EU-27 po deležu zaposlenih mladih v starostni skupini med 15. In 25. letom. Delež mladih z redno zaposlitvijo za nedoločen čas je v Sloveniji v zadnjem desetletju izrazito upadel. V istem obdobju se je tudi občutno povečal delež mladih, ki sebe doživljajo kot brezposelni. Upoštevajoč takšno definicijo brezposelne osebe, je stopnja brezposelnosti v starostni skupini 15 -24 v letu 2000 znašala približno 18%, v letu 2010 pa kar 25%. V tej zvezi je še posebej zaskrbljujoče hitro povečevanje števila brezposelnih diplomantov. Če je leta 2000 dosežena terciarna stopnja izobrazbe za več kot dvakrat zmanjšala verjetnost, da se mladostnik znajde v položaju brezposelnosti, je ta prednost do leta 2010 skoraj v celoti skopnela. (Klanjšek in Lavrič, 2011)

4.3.2 Primerjava rezultatov 2. točke med spoloma

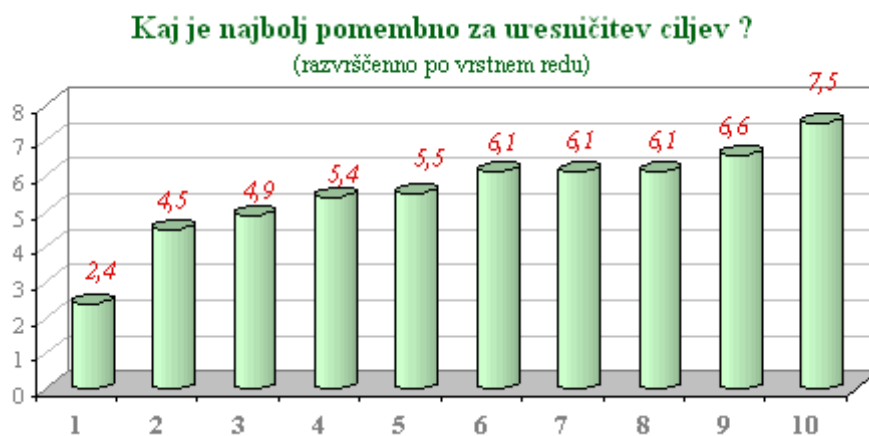
Največja razlika (1,65 točke) je pri 6. trditvi (Z dokončano izobrazbo bom lažje dobil delo.), kjer imajo fantje veliko manjše povprečje (2,93) kot dekleta (4,58). Največja razlika v prid fantov pa se kaže pri trditvi št. 7 (Med odrasle bomo vstopili v času, ko se vsi problemi v družbi stopnjujejo.). Večja razlika se pojavi tudi pri trditvi št. 10 (Bolj pomembno je, da bom s svojim poklicem zadovoljen, kot to, koliko bom zaslužil.), tokrat v prid deklet, ki kažejo za 1.28 točke večjo stopnjo strinjanja.

Graf 9: Primerjava povprečnih rezultatov stopnje strinjanja s trditvami glede na spol

Del najine hipoteze, da bi razlike v pogledu na prihodnost morale biti večje med učenci osmih in devetih razredov in manjše med učenkami in učenci, se ni izkazal za pravilno. Rezultati 2. točke vprašalnika namreč kažejo na dejstvo, da so razlike v stopnji strinjanja glede na posamezno trditev večje med spoloma, kot med razredi.

4.4 O tretji točki vprašalnika

Graf 10: Dejavniki razvrščeni po povprečni vrednosti glede na pomen za uresničenje ciljev (po vrstnem redu glede na rezultat) vsi anketiranci skupaj

V tretji točki so učenci razvrščali pojme glede na pomen, ki ga bodo ponujeni pojmi imeli, če bodo želeli uresničiti svoje cilje. Vrednost predstavlja povprečje seštetihi števil od 1 do 10, kar pomeni, da na primer vrednost »4,5« predstavlja mesto (med četrto in peto), na katerega so anketirani učenci uvrstili posamezen predlog.

Tabela 5: Razvrstitev rezultatov od najpomembnejšega do najmanj pomembnega za uresničenje ciljev v prihodnosti glede na razred z razlikami in skupnim povprečjem

Kaj je najbolj pomembno za dosego	8. razred	9. razred	razlika	skupaj
1 - Izobrazba	2,8	1,9	0,9	2,38
2 - Splošna razgledanost	4,5	4,5	0,0	4,49
3 - Politična kariera	7,3	7,7	-0,4	7,49
4 - Veze in poznanstva	5,9	6,3	-0,4	6,06
5 - Urejena država	7,1	6,0	1,1	6,56
6 - Pomoč staršev	5,4	5,4	0,0	5,39
7 - Pridnost in prizadevnost	5,1	4,7	0,4	4,90
8 - Srečno naključje	5,5	6,6	-1,2	6,06
9 - Prilagodljivost različnim situacijam	6,2	6,1	0,2	6,13
10 - Zdravje in lep izgled	5,2	5,9	-0,7	5,53

Tabela 6: Razvrstitev rezultatov od najpomembnejšega do najmanj pomembnega za uresničitev ciljev v prihodnosti glede na spol z razlikami in skupnim povprečjem

Kaj je najbolj pomembno za dosego	dekleta	fantje	razlika	skupaj
1 - Izobrazba	1,8	3,0	-1,2	2,4
2 - Splošna razgledanost	4,2	4,8	-0,6	4,5
3 - Politična kariera	8,1	6,9	1,3	7,5
4 - Veze in poznanstva	6,9	5,2	1,7	6,1
5 - Urejena država	6,3	6,9	-0,6	6,6
6 - Pomoč staršev	5,5	5,3	0,2	5,4
7 - Pridnost in prizadevnost	4,1	5,7	-1,7	4,9
8 - Srečno naključje	6,1	6,0	0,1	6,1
9 - Prilagodljivost različnim situacijam	6,2	6,0	0,2	6,1
10 - Zdravje in lep izgled	5,8	5,3	0,6	5,5

4.4.1 Izobrazba – 2,4

Raziskava pokaže, da je anketiranim najbolj pomemben dejavnik za uresničitev njihovih ciljev v prihodnosti izobrazba. Rezultat je pričakovan, naju je pa presenetila prednost tega dejavnika pred drugo uvrščenim (razlika - 2.1 točke). Ta rezultat je po najinem mnenju zelo pozitiven za našo prihodnost, saj je pomembno, da so mladi motivirani in željni izobrazbe ter znanja.

Če primerjava rezultate med devetimi in osmimi razredi, ugotoviva, da so si precej podobni, obstajajo le manjše razlike. Učenci devetih razredov so nekoliko zrelejši in modrejši od osmih, saj izobrazbo postavljajo na prvo mesto s povprečjem 1,9 točke medtem, ko osmi razredi prav tako postavljajo izobrazbo na prvo mesto, vendar s precej višjim povprečjem 2,8 točke.

Prav tako dekleta kažejo višjo stopnjo zrelosti kakor fantje. Vsi sicer postavljajo izobrazbo, kot najbolj pomemben dejavnik v prihodnosti, s tem da dekleta dosegajo povprečje 1,8 točke, fantje pa 3,0 točke.

4.4.2 Splošna razgledanost – 4,5

Splošna razgledanost je na drugem mestu na lestvici pomembnosti po povprečnem mnenju vseh anketirancev, in sicer 4,5 točke. Tudi ta rezultat kaže na pozitiven odnos mladih do znanja.

Med učenci osmih in devetih razredov, pa presenetljivo sploh ni razlike. Vsi dosegajo povprečje 4,5 točke. Dekleta imajo malenkost nižje povprečje kot fantje (razlika – 0,6 točke)

4.4.3 Politična kariera - 7,5

Na zadnje mesto anketiranci postavljajo politično kariero, in sicer s povprečjem 7,5 točke. To se nama zdi logično, saj se pri tej starosti večino mladih še ne zanima za politiko.

Deveti razredi dosegajo malo višje povprečje kakor osmi (za 0,4 točke). Razlika je sicer majhna, a vseeno preseneča, da mlajši učenci politiki dajejo večji pomen. Mogoče se razlaga skriva v že omenjeni tezi, da se strejši učenci in učenke bolj približajo razmišljanju odraslih, ki pa, sodeč po aktualnih dogodkih (demonstracije in protesti) politike in politikov ne marajo preveč.

Dekleta dosegajo (8,1) kar za 1,3 točke višje povprečje kakor fantje (6,9), kar pomeni, da jih politika res ne zanima. Najbrž je v naši družbi politika še vedno bolj v rokah moških, zato se to odraža tudi v rezultatih najine ankete.

4.4.4 Veze in poznanstva – 6,1

Anketirani ta dejavnik postavljajo približno v sredino s povprečjem 6,1 točke, torej na šesto mesto. Zanimivost se kaže pri primerjavi osmih in devetih razredov, kjer osmi razredi izražajo višje zanimanje oziroma dejavnik ovrednotijo kot bolj pomembnega kot deveti razredi (razlika – 0,4 točke).

Raziskava pokaže, da so fantom veze in poznanstva precej bolj pomembna kot dekletom (razlika – 1,7 točke, kar je največja razlika med vsemi). To spet kaže na tradicionalno delitev dela med spoloma, ki se je pokazala že pri vprašanju politične kariere.

4.4.5 Urejena država – 6,6

Podobno kot pri politični karieri, je tudi pri urejeni državi. S povprečjem 6,6 točke urejena država zaseda predzadnje mesto na lestvici pomembnosti, kar je nekoliko zaskrbljujoče.

Razlog je po najinem mnenju enak kot pri politični karieri, saj se otroci pri tej starosti še ne zavedajo, kaj sploh pomeni urejena država.

Raziskava pokaže, da urejena država v prihodnosti precej več pomeni devetim kot osmim razredom (razlika je 1,1 točke). Nama se to zdi logično, saj sklepava po teoriji, da zrelost narašča s starostjo oziroma, da starejša mladina že bolj razume, da je urejena država pomembna za delovanje družbenega sistema in s tem pa tudi za osebno in poklicno kariero.

Dekletom na splošno se zdi urejenost države nekoliko pomembnejša kot fantom (razlika – 0,6 točke), a je tudi zavedanje pomena države deklet devetega razreda precej večje kot deklet osmega razreda.

4.4.6 Pomoč staršev – 5,4

Dejavnik je spet postavljen približno na sredino s povprečjem 5,4 točke. Osmim in devetim razredom se dejavnik zdi popolnoma enako pomemben. Zelo podobno razmišljajo tudi fantje in dekleta s skoraj enakimi povprečji za ta dejavnik, in sicer dekleta 5,5 točke in fantje 5,3 točke. Dejstvo je, da smo v odnosu do staršev še vedno vsi otroci in verjetno je zato naše razmišljanje precej poenoteno.

4.4.7 Pridnost in prizadevnost – 4,9

Pridnost in prizadevnost dosejata tretje mesto, in sicer s skupnim povprečjem 4,9 točke. Dobra prihodnost se nam obeta, če bodo mladi res tako pridni in prizadevni v prihodnosti!

Učenci devetih razredi se za 0,4 točke bolj zavedajo pomena pridnosti in prizadevnosti kot učenci in učenke v osmih razredih. To ponovno potrjuje teorijo, da se s starostjo mladi vedno bolj zavedajo, kaj je v življenju res pomembno.

Dekleta izkazujejo veliko večje zavedanje od fantov (razlika kar za 1,7 točke). Rezultati torej potrjujejo znano tezo, da so dekleta bolj pridne in prizadevne učenke od fantov. Tudi na podlagi najinih devetletnih izkušnjah iz osnovne šole se lahko strinjava, da dekleta dajo več na izobrazbo, znanje, pridnost in prizadevnost, kot fantje.

4.4.8 Srečno naključje – 6,1

Srečno naključje se uvršča v skupino z enakim skupnim povprečjem (6,1 točke). Med razredi je ena večjih razlik, ki pričakovano kaže na to, da osmi razredi bolj verjamejo v srečna

naključja, kot deveti razredi (razlika je za 1,2 točke), ki se verjetno zaradi večje zrelosti v večji meri zanesejo na znanje in izobrazbo. Torej se učencem osmih razredov zdijo srečna naključja v življenju bolj pomembna kot učencem devetih razredov.

Malo nepričakovano, glede na prejšnje rezultate, pa pomenu srečnega naključja, med fanti (6,0 točke) in dekleti (6,1 točke) praktično ni razlike.

4.4.9 Prilagodljivost različnim situacijam – 6,1

Tudi ta dejavnik se uvršča približno v sredino (6,1 točke). Ta rezultat naju malce preseneča, saj bi sama prilagodljivosti različnim situacijam pripisala večji pomen. Uvrstila bi ga vsaj med prve tri dejavnike po pomembnosti za doseganje ciljev v prihodnosti. Očitno se mladi v tej starosti še ne zavedamo, da se je v življenju potrebno kar naprej prilagajati na različne situacije. Med učenci osmih in devetih razredov ni opaziti posebnih razlik. Osmi razredi imajo povprečje 6,2 točke, deveti razredi, pa 6,1 točke. Tudi med fanti in dekleti ni posebnih razlik. Fantje imajo povprečje 6,0 točke, dekleta pa 6,2 točke.

4.4.10 Zdravje in lep izgled – 5,5

Zdravje in lep izgled anketiranci postavljajo na sredino, in sicer na 5. mesto s povprečjem 5,5 točke.

Med starostnimi skupinami, torej med učenci osmih in učenci devetih razredov, se kaže razlika. Učencem osmih razredov je bolj pomembno zdravje in lep izgled kot učencem devetih razredov (razlika – 0,7 točke).

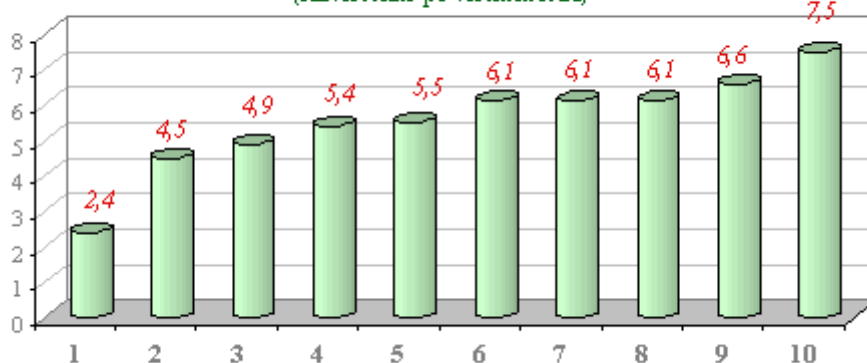
Med spoloma pa se kaže za naju nepričakovana razlika. Fantje za kar 0,5 točke povprečne točke kažejo večje zanimanje za zdravje in lep izgled. Po nekih pravih narave bi človek mislil, da se dekletom zdi zdravje in predvsem lep izgled bolj pomembno kot fantom, ampak očitno ni več tako.

4.4.11 Sklepne ugotovitve tretje točke vprašalnika (da bom uresničil svoje cilje, bom...)

Tabela 7: Razvrstitev rezultatov od najpomembnejšega do najmanj pomembnega za uresničitev ciljev

1	1 - Izobrazba	2,4
2	2 - Splošna razgledanost	4,5
3	7 - Pridnost in prizadevnost	4,9
4	6 - Pomoč staršev	5,4
5	10 - Zdravje in lep izgled	5,5
6	8 - Srečno naključje	6,1
7	4 - Veze in poznanstva	6,1
8	9 - Prilagodljivost različnim situacijam	6,1
9	5 - Urejena država	6,6
10	3 - Politična kariera	7,5

Kaj je najbolj pomembno za uresničitev ciljev ?
 (razvrščeno po vrstnem redu)

Graf 11: Kaj je po mnenju vseh anketiranih učencev skupaj najbolj pomembno, da bodo lahko uresničili svoje življenjske cilje (večji pomen predstavlja nižja številka).

Skupni rezultati torej kažejo na to, da se osnovnošolci že kar dobro zavedamo, da bo doseganje ciljev v prihodnosti odvisno predvsem od nas samih. S tem misli na dejstvo, da so se na vrhu lestvice pomena za prihodnost znašle lastnosti posameznika, kot je razgledanost, pridnost, prizadevnost, izobrazba, torej nekaj, kar nam je dostopno in je odvisno od naše volje.

Sledijo starši, zdravje, lepota, srečno naključje, torej nekaj, kar ni več povsem odvisno od nas ali pa nekaj, na kar sploh nimamo vpliva (lepota, naključje...). Zadnja mesta pa zasedajo

dejavniki, o katerih zadnje čase odrasli veliko govorijo, saj korupcija (veze in poznanstva, politična kariera), ogroža našo skupnost. Če politiko in urejeno državo razumemo, kot prizadevanje za skupno dobro, da torej politik vedno ravna tako, da je v korist skupnosti, ne v korist njemu samemu, potem smo lahko zadovoljni z rezultatom. Mladi namreč v politični karieri, ki naj bi pomagala doseči zasebne cilje, ne vidijo prihodnosti, kar je tudi prav in nas navdaja z upanjem, da bo naša generacija politiko dejansko razumela, kot sredstvo za urejanje skupnih zadev. Edini rezultat, ki vzbuja nekoliko skrbi, pa je šele osmo mesto, ki ga zasede zavedanje o pomenu prilagodljivosti različnim situacijam. Najini starši namreč menijo, da bo v prihodnje, ko bomo doživljali veliko sprememb, potrebno biti zelo prilagodljiv in včasih poprijeti tudi za delo, za katerega se še nismo izobraževali. Rezultati tega poglavja so potrdili vse tri hipoteze, še zlasti pa drugo hipotezo, da se dekleta bolj zanašajo na svojo prizadevnost, izobrazbo, razgledanost in podobne lastnosti, ki jih dekletom pripisuje že tradicija.

4.5 O četrth točki vprašalnika

V četrti točki so učenci razvrščali pojme glede na stopnjo nevarnosti, ki grozi v prihodnosti. Tudi ta točka vprašalnika se meri s povprečjem seštutih števil od 1 do 10.

Tabela 8: Razvrstitev rezultatov od najpomembnejšega do najmanj pomembnega po grozeči nevarnosti glede na spol z razlikami in skupnim povprečjem

Kaj je največja nevarnost po spolu?	dekleta	fantje	razlike	skupaj
1 - Pomankanje virov energije	5,7	5,8	-0,1	5,7
2 - Nevarnost vojne in kriminala	5,2	4,4	0,8	4,8
3 - Pomanjkanje hrane in vode	4,1	4,3	-0,2	4,2
4 - Prevelike socialne razlike	4,8	5,8	-1,0	5,3
5 - Nedelovanje države	5,4	6,1	-0,6	5,8
6 - Povečevanje in staranje prebivalstva	7,0	6,5	0,5	6,8
7 - Pomanjkanje služb (gospodarske krize)	3,3	4,3	-1,0	3,8
8 - Onasneževanje okolja (vode, zraka,	4,8	4,8	-0,0	4,8
9 - Izumiranje vrst živali i rastlin	6,8	5,9	0,9	6,3
10 - Genska manipulacija in farmacija	8,0	7,1	0,8	7,5

Tabela 9: Razvrstitev rezultatov od najpomembnejšega do najmanj pomembnega po grozeči nevarnosti glede na razred z razlikami in skupnim povprečjem

Kaj je največja nevarnost po razredu?	8. razred	9. razred	razlike	skupaj
1 - Pomankanje virov energije	5,78	5,67	0,1	5,72
2 - Nevarnost vojne in kriminala	5,19	4,36	0,8	4,78
3 - Pomanjkanje hrane in vode	4,35	4,10	0,2	4,22
4 - Prevelike socialne razlike	5,36	5,24	0,1	5,30
5 - Nedelovanje države	5,62	5,91	-0,3	5,76
6 - Povečevanje in staranje prebivalstva	7,06	6,47	0,6	6,76
7 - Pomanjkanje služb (gospodarske krize)	4,15	3,44	0,7	3,80
8 - Onasneževanje okolja (vode, zraka,	4,33	5,21	-0,9	4,77
9 - Izumiranje vrst živali i rastlin	5,46	7,21	-1,8	6,33
10 - Genska manipulacija in farmacija	7,71	7,39	0,3	7,55

4.5.1 Pomankanje virov energije – 5,7

Pomnjkanje virov energije so vsi anketiranci skupaj uvrstili na sredino s povprečjem 5,7 točke. Očitno menijo, da bodo v prihodnosti izumili nov način pridobivanja energije ali pa se ne zavedajo, da bo nafte, plina, premoga, prej ko slej zmanjkalo.

Učenci devetih razredov kažejo v povprečju skrb za ta dejavnik le malo bolj kot učenci osmih razredov (razlika – 0,1 točke). Učenci osmih razredov pomanjkanje virov energije uvrščajo na predzadnje mesto po lestvici nevarnosti, učenci devetih razredov, pa na šesto mesto (od 10 možnih trditev).

Pri dekletih in fantih je razlika 0,1 točke. Dekleta uvrščajo ta dejavnik na sedmo mesto, s povprečjem 5,7 točke, fantje pa na peto mesto s povprečjem 5,8 točke.

4.5.2 Nevarnost vojne in kriminala – 4,8

S povprečjem 4,8 točke, so vsi anketiranci skupaj postavili ta problem oziroma nevarnost na tretje mesto, kar je po najinem mnenju precej razumljivo, saj lahko ima ta problem najhujše posledice izmed vseh.

Učencem devetih razredov se zdi ta problem večji kot učencem osmih razredov, z razliko 0,8 točke, kar pa je lahko posledica tega, da se v devetem razredu pri urah zgodovine učenci prvič

učijo o 1. in 2. svetovni vojni. Meniva, da se vsakdo, ki se prvič seznanil s temi dogodki v naši zgodovini, sooči z dejstvom, da vojna ni nekaj, kar je bilo in se ne more nikoli več ponoviti.

Fantje dosegajo povprečje 4,4 točke, dekleta pa 5,2 točke, kar pomeni, da so fantje pokazali večje zavedanje nevarnosti vojne in kriminala v naši prihodnosti kot dekleta. Mogoče tudi zato, ker so v tradicionalnih družbah, kamor lahko še vedno štejemo tudi našo domovino, vojaki vedno fantje.

4.5.3 Pomanjkanje hrane in vode – 4,2

Nevarnost oziroma problem pomanjkanja hrane in vode, so vsi anketirani postavili na drugo mesto, s povprečjem 4,2 točke.

Ponovno so zelo male razlike (0,2 točke) med učenci devetih in učenci osmih razredov. Pa vendarle učenci devetih razredov vidijo večji problem pomanjkanja hrane in vode v prihodnosti, kot učenci osmih razredov.

Dekleta ta problem oziroma nevarnost označujejo za malenkost bolj nevarnega (4,1 točke) za našo prihodnost kot pa fantje (4,3 točke).

4.5.4 Prevelike socialne razlike – 5,3

Skupno anketiranci ta problem oziroma nevarnost uvrščajo v sredino, a vseeno med nekoliko bolj pomembne od ostalih. S povprečjem 5,3 točke zaseda peto mesto.

Pri tej trditvi imajo anketiranci razvrščeni v skupine (osmi in deveti razredi ter dekleta in fantje) zelo podobne rezultate. Učenci osmih razredov s povprečjem 5,4 točke, učenci devetih razredov, pa s 5,2 točke.

Pri fantih in dekletih je spet opaziti zanimivo razliko. Dekleta se za celo točko bolj zavedajo nevarnosti prevelikih socialnih razlik kot fantje. Mogoče je razliko spet možno pripisati tradicionalnim družinskim vrednotam in s tem razlikam med spoloma, kjer fantje sodelujejo v vojnah, dekleta pa skrbijo za lačna usta otrok.

4.5.5 Nedelovanje države – 5,8

Nedelovanje države anketirni ne doživljajo kot nekaj, kar bi jim posebej ogrožalo njihovo prihodnost. Stopnja pomena za prihodnost pa je v primerjavi z pomenom „urejenosti države „ (6,6 točk iz prejšnjega poglavja) vendarle višja. Rezultat je pričakovan, saj se mladi, kot že večkrat rečeno, še ne zavedajo vseh državnih in političnih problemov. S skupnim povprečjem 5,8 točke se uvršča približno na sredino lestvice nevarnosti.

Mogoče je malo presenetljiv rezultat primerjave med učenci osmih in devetih razredov, saj učenci osmih razredov nedelovanje države označujejo za nevarnejše (5,6 točke), kot pa ga označujejo učenci devetih razredov (5,9 točke).

V primerjavi med spoloma, pa se dekleta bolj bojijo nedelovanja države, saj dosegajo povprečje 5,4 točke in fantje 6,1 točke. To je skladno z ugotovitvami glede pomena socialnih razlik, ki so skupaj z nedelovanjem države lahko še usodnejše.

4.5.6 Povečanje in staranje prebivalstva - 6,7

Nevarnost oziroma problem povečanja števila ljudi, ki bo živel na našem planetu in staranje le tega, anketiranci po skupnem rezultatu uvrščajo na predzadnje mesto s povprečjem 6,7 točke.

Učenci devetih razredov izkazujejo večjo skrb glede tega problema v prihodnosti kot učenci osmih razredov in sicer za povprečno razliko 0,6 točke. Pri primerjavi spolov ugotavljava, da fantom ta nevarnost oziroma problem predstavlja večjo stopnjo grožnje v prihodnosti, kot pa dekletom (razlika - 0,5 točke).

4.5.7 Pomanjkanje služb (gospodarske krize) - 3,8

Pomanjkanje služb (gospodarske krize) anketiranci vidijo kot največji problem, ki ogroža njihovo prihodnost. S povprečjem 3,8 točke ga uvrščajo za celo točko razlike pred drugouvrščenim. Zanimivo je, da se mladim zdi to tako grozeč problem saj jih zaenkrat neposredno še niti ne zadeva, je pa tudi logično, saj se bojijo, da bodo tudi sami v prihodnosti doživeli, kot mnogi sedaj, brezposelnost in revščino. Možno pa je tudi, da jih ta problem prizadeva posredno (preko svojih staršev) že danes.

Razmišljanje o tem problemu oziroma nevarnosti za prihodnost mladih, je med učenci devetih in učenci osmih razredov različno. Učenci devetih razredov se za 0,7 točke zdi ta problem

oziroma nevarnost večja, kot pa se to zdi učencem osmih razredov. Tudi iz tega rezultata lahko sklepamo, da so učenci devetih razredov že malo starejši, zrelejši in že več razmišljajo o potencialnih nevarnostih, ki grozijo mladim v prihodnosti, kot pa učenci osmih razredov. Sicer pa tudi učenci osmih razredov ta problem oziroma nevarnost postavljajo na prvo mesto.

Primerjava med fanti in dekleti pokaže, da dekleta izkazujejo za 1 točko večjo skrb, kot fantje. Tudi fantje in dekleta postavljajo to nevarnost oziroma problem na prvo mesto. Fantje poleg te nevarnosti oziroma problema, na prvo mesto postavljajo tudi nevarnost oziroma problem pomanjkanja hrane in vode.

4.5.8 Onesnaževanje okolja (vode, zraka, zemlje) – 4,8

Nevarnost oziroma problem onesnaževanje okolja (vode, zraka, zemlje), dosega tretje mesto. S povprečjem 4,8 točke ga označujejo vsi anketiranci skupaj, torej jim ta problem v prihodnosti predstavlja veliko nevarnost. Vzrok za tak rezultat je lahko v učnem programu šole (EKO šola), ki mladostnike neprestano uči, kako morajo paziti na okolje (kar je seveda pohvalno).

Zelo zanimivo je, da so učenci osmih razredov kar precej bolj zaskrbljeni glede okolja kot učenci devetih razredov. Razlika je kar 0,9 povprečne točke. Rezultat je precej nepričakovan. Morda pa kaže na to, da so mlajše generacije, prav zaradi truda šole v zadnjih letih, še bolj osveščene glede varstva okolje. Zanimivo je tudi, da imajo fantje in dekleta popolnoma enak odnos do problema onesnaženega okolja (oboje 4,8 točke).

4.5.9 Izumrtje vrst živali in rastlin – 6,3

Nevarnost oziroma problem izumrtja vrst živali in rastlin, vsi anketiranci postavljajo na predpred zadnje mesto s povprečjem 6,3 točke. Mladi so očitno pozitivno naravnani in verjamejo, da ta problem sploh ne bo prišel do izraza oziroma, da bo človeštvo znalo ustrezno poskrbeti za živali in rastline in s tem tudi samo zase.

Zelo velika razlika se pojavlja v primerjavi med razredi. Učenci osmih razredov dosegajo povprečno vrednost 5,5 točke, učenci devetih razredov, pa 7,2 točke (razlika 1,8 točke). Učencem osmih razredov se zdi torej ta nevarnost oziroma problem za njihovo prihodnost večji, kot pa učencem devetih razredov, torej podobno, kot pri problemu onesnaževanja okolja. Iz navedenega lahko torej sklepamo, da so učenci osmih razredov bolj ekološko

osveščeni kot učenci devetih razredov. Posebej to velja za fante iz osmega razreda, ki dosegajo povprečno vrednost 4,86, kar je za več kot dve točki drugače, kot pri fantih devetih razreda (6.95). Podobna razlika se pojavi tudi pri dekletih (za 1,42 točke). Zakaj je temu tako, pa ne znava pojasniti (bi bila potrebna dodatna raziskava).

Tudi med spoloma je kar precejšna razlika (0,9 točke). Fantom ta nevarnost oziroma problem predstavlja večjo skrb kot pa dekletom.

4.5.10 Genska manipulacija in farmacija – 7,5

Zadnje mesto je zasedla genska manipulacija in farmacija (7,5 točke), kar ni nepričakovano saj so mladostniki, še posebno v osnovni šoli, o teh stvareh še premalo poučeni. O čem sploh govori ta problem vedo samo tisti, ki se sami zanimajo za to področje. Ko smo že pri tem, sva midva tudi ena izmed tistih, ki jih to področje še posebej zanima. Tudi strokovnjaki genskemu inženiringu in sintezni biologiji napovedujejo revolucionarno prihodnost, kar predstavlja možnost za nova delovna mesta.

V primerjavi med razredi je majhna razlika. Učenci devetih razredov se za 0,3 povprečne točke bolj zanimajo za ta problem kot pa učenci osmih razredov.

Zanimiva razlika pa se pokaže pri primerjavi spolov, kjer imajo fantje za 0,8 nižje povprečje, kar pomeni, da so razvidno bolj zaskrbljeni za ta problem, kot pa dekleta. Vzrok za tak rezultat je lahko, da ta tema bolj zanima fante kot dekleta.

4.5.11 Sklepne ugotovitve četrte točke vprašalnika (nevarnosti prihodnosti ...)

Tabela 10: Razvrstitev rezultatov od najpomembnejšega do najmanj glede na ogrožanje prihodnosti

1	7 - Pomanjkanje služb (gospodarske)	3,8
2	3 - Pomanjkanje hrane in vode	4,2
3	8 - Onasneževanje okolja (vode, zraka)	4,8
4	2 - Nevarnost vojne in kriminala	4,8
5	4 - Prevelike socialne razlike	5,3
6	1 - Pomankanje virov energije	5,7
7	5 - Nedelovanje države	5,8
8	9 - Izumiranje vrst živali i rastlin	6,3
9	6 - Povečevanje in staranje prebivalstva	6,8
10	10 - Genska manipulacija in farmacija	7,5

Graf 12: Kaj predstavlja v prihodnosti največjo nevarnost po mnenju vseh anketiranih učencev skupaj (večji pomen predstavlja nižja številka).

Rezultati kažejo na dejstvo, da so učenci razvrščali potencialne nevarnosti glede na neposrednost soočenja z navedenimi nevarnostmi. To pomeni, da so na vrh lestvice uvrščali grožnje, ki jih bodo najprej čutili na svoji koži. Problemi, ki jih lahko uvrstimo pod pojmom “globalni”, kar pomeni, da bodo prizadeti prej ko slej vsi na našem planetu, so zaenkrat še v drugem planu. Tipičen primer oddaljenega problema je izumiranje živalskih in rastlinskih vrst. Težko se je zavedati prepletenosti ekosistema, saj nas izginjanje živalskih vrst ne prizadane neposredno in takoj. V vsakdanjem življenju nas ne moti, če v naših gozdovih ne živi več volk ali ris, saj smo se precej oddaljili od življenja v naravi.

Zato je razumljivo, da se je na vrhu seznama znašla skrb za pomanjkanje služb, ki jo dandanes stopnjuje še gospodarska kriza. Da je nevarnost realna, prikazuje naslednji članek: »Kazalniki zadnje izdaje Education at a glance kažejo, da v času globalne gospodarske krize ljudje, ki so zgodaj prekinili šolanje, bolj množično izgubljajo službe kot tisti z izobrazbo. Dobra izobrazba ter dodatne spretnosti in veščine so ključne kompetence, potrebne za izboljšanje nadaljnjih ekonomski in socialnih možnosti posameznika. V državah OECD je bila leta 2009 stopnja brezposelnosti med diplomanti v povprečju 4,4 %. Med ljudmi brez srednješolske izobrazbe pa je bila v letu 2009 stopnja brezposelnosti 11,5 % (8,7 % leto poprej). Slednje stanje pa samo pogloblja že tako velik problem brezposelnosti med mladimi, ki je danes v območju OECD več kot 17 %.« (OECD, 2012)

Naslednja slika prikazuje, da tudi v Sloveniji brezposelnost narašča.

REGISTRIRANA BREZPOSELNOST¹⁾
REGISTERED UNEMPLOYMENT¹⁾

	2000	2009	2010	2011
Skupaj <i>Total</i>	104583	96672	110021	112754
ženske <i>women</i>	52580	46468	51211	53192
iskalci prve zaposlitve <i>seeking first job</i>	19918	14778	16420	16235
brezposelni več kot eno leto <i>unemployed over one year</i>	64208	34445	47372	56655
Stopnja registrirane brezposelnosti (%) <i>Registered unemployment rate (%)</i>				
Skupaj <i>Total</i>	12,0	10,3	11,8	12,1
Moški <i>Men</i>	11,0	9,6	11,4	11,6
Ženske <i>Women</i>	13,1	11,2	12,4	12,7

1) Stanje 31. december./As of 31 December.
 Vir/Source: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje/Employment Service of Slovenia

Slika 3: Registrirana brezposelnost

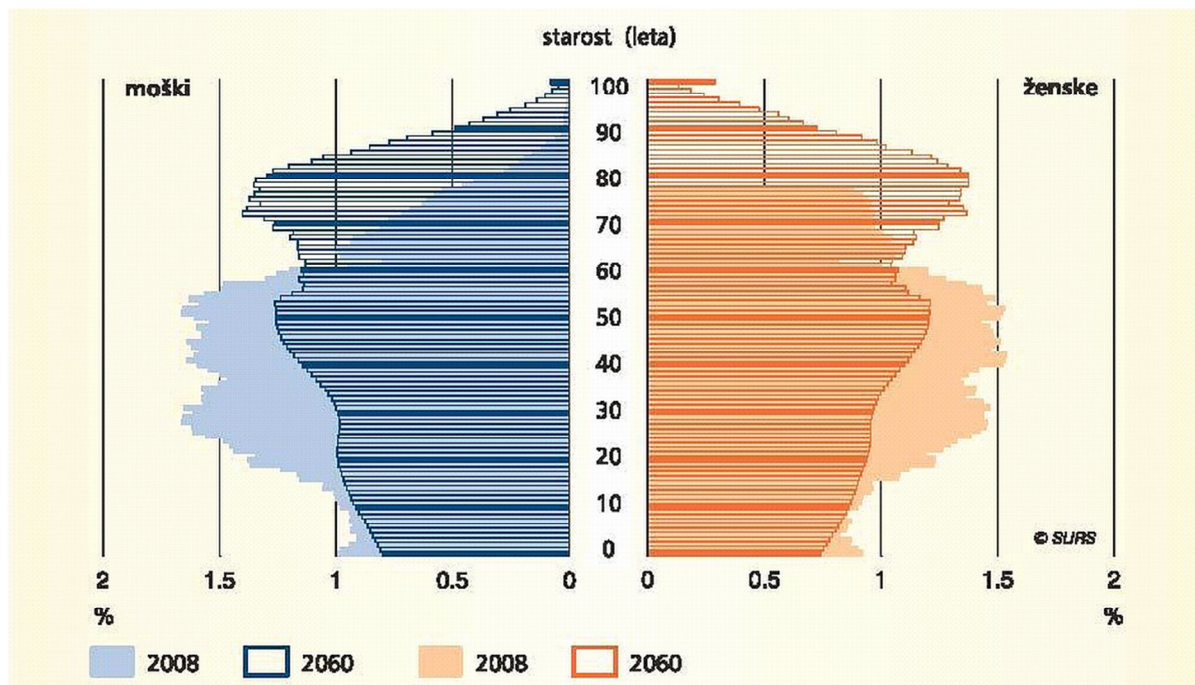
Na drugem mestu sledi skrb, da bo primanjkovalo hrane in vode, kar pa je nekoliko presentljivo. Slovenija je med najbogatejšimi državami glede virov pitne vode, je pa res, da je pitna voda vedno bolj ogrožena zaradi onasneževanja podtalnice.

Onasneževanje našega okolja je precej realno na tretjem mestu, lahko pa bi se pojavilo tudi višje na lestvici, saj smo prav v kraju, kjer stoji šola, soočeni z občutnim onasneževanjem zraka (kljub čistilnim napravam).

Presenetljivo visoko je skrb pred vojno in kriminalom, ki zaseda četrto mesto. Glede na dejstvo, da anketirana generacija vojne še ni doživela, se verjetno bolj bojijo kriminala, ki pa je tesno povezan z nedelovanjem države. Slednje pa se pojavi šele na sedmem mestu. Na zadnji dve mesti sta uvrščena dva problema, ki dejansko že ogrožata svet odraslih, sami pa ga prav zaradi svoje mladosti in neznanja še ne poznamo dovolj.

Povečanje in staranje prebivalstva je namreč možno neizpobitno dokazati z demografsko projekcijo, zato je že danes jasno, da se bo prav naša generacija morala soočiti z družbo, ki bo

zelo stara in mogoče ne bo več sposobna proizvajati dovolj dobrin za vse (povečanje potreb po zdravstvenih uslugah, zdravilih, oskrbi starejših, ...).

Slika 4: Napoved staranja prebivalstva

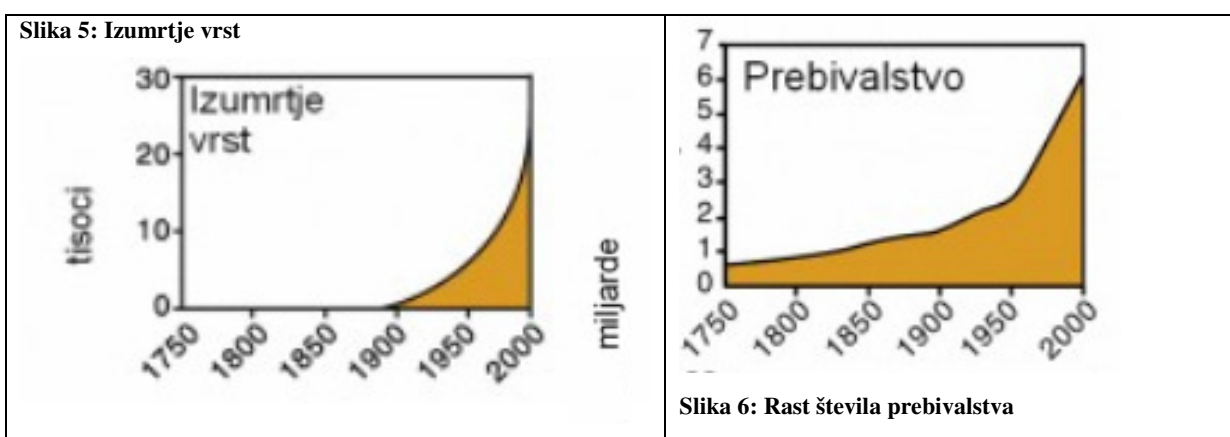
Demografske napovedi staranja prebivalstva so po statističnih podatkih SURS in EUROSTAT za Slovenijo v prihodnjih petdesetih letih razmeroma neugodne. Proces staranja prebivalstva je trend, ki je značilen za vse države članice EU in ne samo za Slovenijo. Vendar pa je trend staranja prebivalstva v Sloveniji še posebej intenziven in izrazitejši kot v nekaterih drugih evropskih državah. Napovedi za Slovenijo kažejo, da bo število starejših od 65 let v Sloveniji iz 325.000 v letu 2008 povečalo na 589.900 v letu 2060, kar bo predstavljalo kar 33,4 % vseh prebivalcev. Število starejših od 80 let pa se bo v istem obdobju iz 71.200 povečalo na kar 249.500, kar bo predstavljalo 14,1 % vseh prebivalcev. (vir: Spletna stran Vlade RS).

Ker se bo soočenje s problemom zgodilo šele čez dvajset let in več (razen pokojninskih reform, so že postale stalnica), se mladi s tem še ne ukvarjamo. Strokovnjaki že danes znajo izračunati, kakšna bo starost prebivalstva po posamezni državi, zato je poučenim jasno, da se bo problem povečanja in staranja prebivalstva samo še stopnjeval, vsaj v času naših življenj. Je pa res, da se mladi danes še ne ukvarjamo s problemi, ki bodo za nas aktualni v obdobju ko

bomo odrasli. Zanimiva je tudi povezava problema večanja prebivalstva in ekologije, na katero opozarja znana klimatologinja, Lučka Kajfež Bogataj, ki je dejala, da je naglo naraščajoče število prebivalcev le del težav našega planeta. Glavna težava tiči drugje. "V času Prešerna, okoli leta 1800, je bila poraba energije na osebo približno šestkrat manjša kot danes. Mobilnost je tudi zelo veliko onesnaževalec. Takrat je človek naredil povprečno 40 metrov na dan, danes je povprečna mobilnost na osebo 40 kilometrov na dan. BDP, ki je merilo ugodnosti življenja, je danes 17-krat večji. To pa so pritiski na okolje." (Bajec, 2012)

Nevarnost oziroma problem izumrtja vrst živali in rastlin, vsi anketiranci postavljajo na predpred zadnje (8) mesto. Po eni strani je to razumljivo, saj Slovenija sodi med države z najvišjo biotsko raznovrstnostjo v Evropski uniji. Pri nas ima svoje domovanje tudi veliko število živalskih in rastlinskih vrst, ki so v Evropi ogrožene ali jim to grozi ter jih zato posebej varujemo. Njihovemu varstvu so namenjena območja NATURA 2000 in Slovenija je s 36 odstotki v evropskem vrhu po deležu, ki ga ta območja zavzemajo v površini celotnega državnega ozemlja. Biotsko raznovrstnost Slovenije ogrožajo zlasti spreminjanje življenjskega prostora in vpliv tujerodnih invazivnih vrst. (Vir: spletna stran <http://www.biotskaraznovrstnost.si/>). V globalnem smislu pa je problem izginjanja živalskih in rastlinskih vrst večji. Zanimivo se zdi, da problem povečanja prebivalstva v zadnjih letih raste podobno pospešeno kot izumrtje vrst. Pravzaprav bi lahko za večino problemov ugotovili podobne trende, kar kaže na medsebojno prepletenost problemov našega planeta.

Sliki prikazujeta stopnjevanje izumiranja vrst v zadnjih 250 letih in rast števila prebivalcev sveta, ki je že preseгло 7 milijard, vsako sekundo pa se poveča za 2,6 človeka, kar znaša 83 milijonov letno, kot poroča nemška tiskovna agencija (Bogataj).

Tudi problem genske manipulacije in farmacije, ki z visokimi (bio) tehnologijami in novimi kemičnimi spojinami spreminja temelje naših teles, mladi še ne poznamo dovolj. Na gensko spremenjeno hrano smo se takorekoč že navadili in ni videti, da bi bili ljudje zaradi tega pretirano zaskrbljeni. Začenja pa se revolucija pri poseganju v naš genski material (genom – genski zapis človeka), ki pa presega našo domišljijo. Seveda vsi upamo, da bodo nove biotehnologije prinesle nova zdravila in da znanje ne bo zlorabljeno za nova biološka orožja. Že danes namreč tehnologija omogoča ustvarjanje umetnih kromosomov sestavljenih iz digitalnih genskih zapisov ustvarjenih na računalniku, ki jih nato prenesejo v žive celice, kjer potem zaživijo svoje novo življenje. Življenje, ki je bilo dejansko ustvarjeno umetno, nenaravno. V letu 2010 objavljenem poročilu o sintezni biologiji komisije za proučevanje bioetičnih vprašanj v ZDA so zapisali: „Nenamerni izpust lahko, teoretično, povzroči nezaželeno križanje z drugimi organizmi, nenadzorovano širjenje, iztrebljanje sedanjih vrst in ogrozi biološko raznolikost“. (Hassel, Goodman in Kotler, 2013).

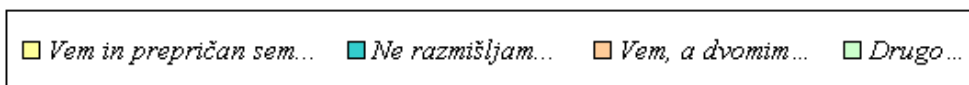
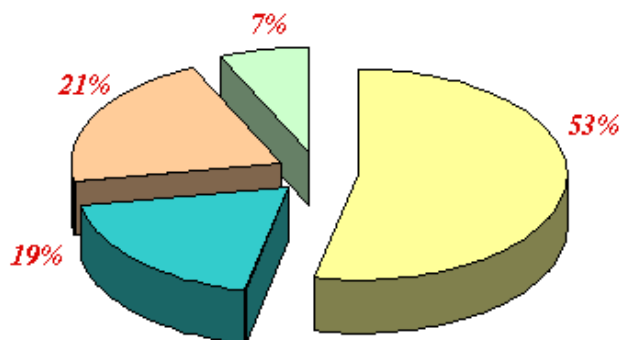
4.6 O peti točki vprašalnika

Od štirih možnih odgovorov oziroma trditev, od katerih četrtina ni bila v naprej določena (odprto vprašanje), je večino oziroma največji delež (54 %) dobila prva trditev, ki izraža odločenost in samozavest, da bodo cilji tudi uresničeni.

Tabela 11: Število posameznih izbranih odgovorov po skupinah in skupno število

Kako si predstavljajo prihodnost ?	8. dekleta	8. fantje	9. dekleta	9. fantje	vsi
1. Vem kaj hočem in sem prepričan, da	14	14	10	16	54
2. Ne razmišljam še tako daleč naprej,	6	6	2	5	19
3. Vem kaj hočem, a dvomim, da mi bo	7	4	7	3	21
4. Drugo (navedi !)	3	0	2	2	7
Skupno število odgovorov	30	24	21	26	101

Delež sodelujočih v anketi po izbranem odgovoru

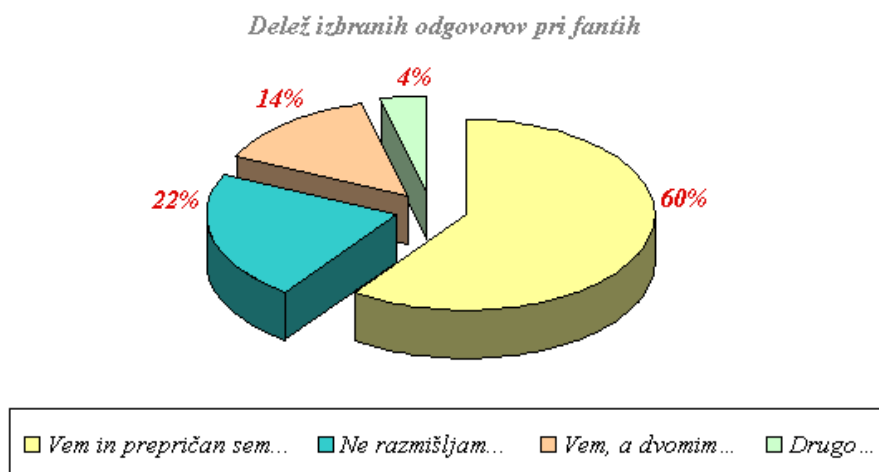
Graf 13: Prikazuje deleže posameznih izbranih odgovorov od vseh anketiranih učencev in učenk

Zanimivo je, da kar petina oziroma 19 % mladostnikov še ne razmišlja tako „daleč“ naprej, glede na dejstvo, da je skoraj polovica vprašanih učencev pred zaključkom osnovne šole in s tem pred odločitvijo o nadaljni karieri. Res je, da je med devetošolci 15 % takih, ki še ne razmišlja o ciljih, torej nekoliko manj, kot pri osmošolcih (22 %), kar kaže na povezavo na bližajoči se zaključek šolanja, a ni tako izrazit, kot sva pričakovala.

Tabela 12: Delež posameznih izbranih odgovorov po spolu in razredu ter skupno v odstotkih

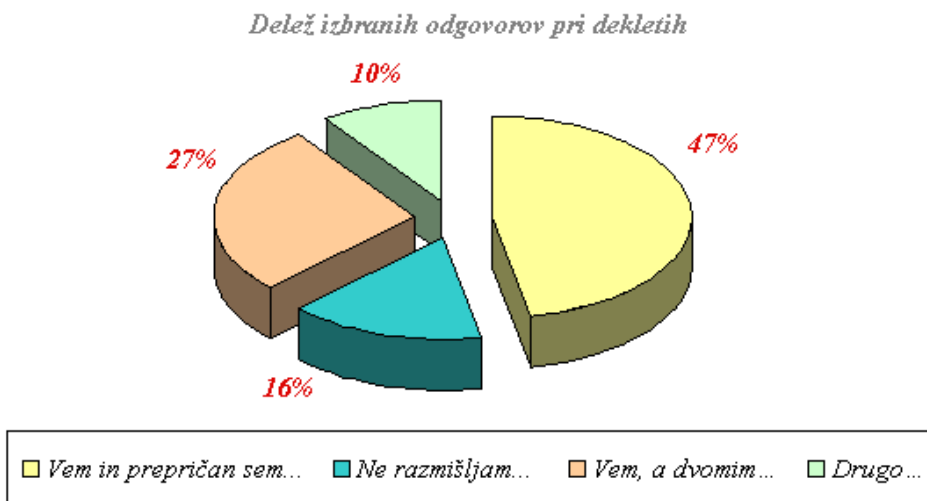
Kako si predstavljajo prihodnost ?	dekleta	fantje	8. razred	9. razred	vsi
1. Vem kaj hočem in sem prepričan, da	47%	60%	52%	55%	53%
2. Ne razmišljam še tako daleč naprej,	16%	22%	22%	15%	19%
3. Vem kaj hočem, a dvomim, da mi bo	27%	14%	20%	21%	21%
4. Drugo (navedi !)	10%	4%	6%	9%	7%

Kar 60% fantov ve kaj hoče in so prepričani, da jim bo to tudi uspelo, dekleta pa so po rezultatih precej bolj negotova. Le 47 % jih ne dvomi, da jim bo uspelo doseči svoj cilj. Razlika med razredi je manjša (le za 3 %).

Graf 14: Prikazuje deleže posameznih izbranih odgovorov pri vseh pedesetih fantih

Da dekleta očitno bolj dvomijo v uresničitev svojih ciljev kaže število deklet, ki je izbralo tretjo trditev, saj kar 27 % deklet sicer ve, kaj hoče, a dvomi, da jim bo to uspelo doseči. Je to znak večje previdnosti in modrosti deklet ali pa zgolj pomanjkanje samozaupanja, ki ga fantom očitno ne manjka? Očitno gre za še eno razliko, ki je bolj odvisna od spola kot od starosti učencev.

Graf 15: Prikazuje deleže posameznih izbranih odgovorov pri vseh enaindesetih dekletih

Četrto možno trditev je izbralo sedem učencev, kar predstavlja tudi 7 % vseh anketiranih, največ dekleta (10 %) in najmanj fantje (4 %). Pod drugo so anketiranci med drugim navajali

naslednje: prihodnost bo kruta, vladala bo korupcija in anarhija; vse je odvisno od sprejemnih izpitov; se bom potrudila; me sploh ne zanima; ne vem še točno, kaj hočem biti po poklicu; ne vem kaj hočem, a sem prepričan, da mi bo uspelo. Lahko bi rekli, da so tudi v četrti trditvi anketirali v glavnem izražali dvom v doseganje svojega cilja. Če združimo tiste odgovore, ki izražajo odločenost glede izbranih ciljev, ne glede na dvom v uresničitev le teh, je kar tri četrtine takih, ki že imajo svoj cilj v življenju, četrtnina pa še svoj cilj išče.

5 ZAKLJUČKI

Slika 7: Vrtoglavica - foto s spleta (neznan nemški avtor)

Od velike količine podatkov, ki sva jih s to raziskavo pridobila, se ti lahko v glavi zavrti kot na vrtiljaku. Tudi od razmišljanja o prihodnosti, o vseh problemih, ki se odpirajo pred nami, se ti lahko zavrti. Pa poskusiva na koncu strniti nekaj glavnih poudarkov in zaključkov, do katerih sva se dokopala skozi to raziskavo:

Ugotovila sva, da se najini vrstniki bolj ali manj že zavedajo problemov in izzivov, ki jih prinaša naša prihodnosti, seveda znanju in starosti primerno.

Potrdila sva prvo hipotezo, da je zavedanje o problemih in s tem zaskrbljenost glede izzivov, ki nas čakajo v prihodnosti, večja pri devetošolcih, torej učencih, ki se približujejo zaključku šolanja na osnovni šoli in, ki so že soočeni z nujnostjo izbire, kako nadaljevati izobraževanje.

Ugotovila sva tudi, da se najini vrstniki zavedajo pomena formalne izobrazbe, nekoliko manj pa pomena prilagodljivosti različnim situacijam, kar zna biti ob povečani konkurenci na trgu dela, problem.

Potrdila sva tudi drugo hipotezo, saj se dekleta (kot stereotipno rečemo pridne punčke) res bolj zavedajo odvisnosti svoje prihodnosti od svoje izobrazbe in znanja in bolj zaskrbljeno zrejo v čas po zaključku šolanja. Po drugi strani pa mogoče prav zato dekleta bolj previdno in negotovo sledijo svojim ciljem od fantov, ki so v večini presenetljivo odločni in prepričani, da jim bo uspelo. V tem pogledu pa se najina tretja hipoteza ni v celoti potrdila, saj sva večjo neodločnost pričakovala pri osmih razredih in ne pri dekletih.

Na splošno sicer drži, da devetošolci več razmišljajo o svoji prihodnosti, a nekoliko vendarle preseneča, da osmošolci bolj optimistično gledajo v prihodnost, čeprav je po drugi strani lahko prav poglobljeno znanje o problemih, ki se pričakuje od devetošolcev, razlog za pesimizem. Najbrž bi odrasli še bolj pesimistično izpolnjevali vprašalnik kot najini vrstniki, vsaj če sklepava po najinih starših in strokovnjakinji Bogatajevi.

Kljub nekaterim stereotipnim rezultatom raziskave glede na razlike med spoloma (na primer, vojna in politika bolj skrbi oziroma zanima fante, socialne razlike in pomanjkanje služb pa dekleta), se je pokazalo nekaj presenetljivih trendov, ki kažejo na postopno spreminjanje družbe (na primer, fantje bolj stavijo na zdravje in lep izgled, kot dekleta in osmi razredi so pokazali večjo skrb za varstvo okolja ter ohranjanje biotske raznolikosti).

6 POVZETEK

Glede na črnogledne napovedi odraslih o prihodnosti (vse manj bo služb, vedno večja bo brezposelnost, prebivalstvo se bo staralo, vedno več bo revščine in kriminala, socialna in pravna država izginjata, okolje bo še bolj onesnaženo, tekmovalnost in pohlep bosta uničila civilizacijo...), sva želela preveriti, kako si prihodnost predstavljajo najini vrstniki, ali o njej že kaj razmišljajo, na kakšen način razmišljajo, ali vse te napovedi odraslih vplivajo na razmišljanja mladih o svoji prihodnosti, kakšno sliko prihodnosti imajo v svojih glavah, ali se pogled na prihodnost kaj razlikuje glede na spol oziroma na starost, ali so dekleta bolj zaskrbljena glede prihodnosti kot fantje, ali zaključevanje osnovnošolskega obdobja vpliva na pogled mladih na prihodnost.

Pri raziskavi sva uporabila metodo anketiranja med učenci osmih in devetih razredov. Raziskava je potekala na Osnovni šoli Karla Destovnika – Kajuha Šoštanj, ki jo obiskujeva tudi sama.

Rezultati so potrdili večino najinih predvidevanj, ki sva jih postavila skozi hipoteze. Ugotovila sva, da se najini vrstniki zavedajo problemov in izzivov, ki jih prinaša naša prihodnost, zavedanje in zaskrbljenost glede izzivov prihodnosti pa je večja pri devetošolcih, pri dekletih pa je še posebej poudarjen pomen znanja in izobrazbe. So pa dekleta bolj previdna in negotova pri sledenju svojim ciljem.

Skupni rezultati pokažejo, da se osnovnošolci zavedamo, da bo doseganje ciljev v prihodnosti odvisno predvsem od nas samih. Na vrhu lestvice pomena za prihodnost so se znašle lastnosti posameznika, kot je razgledanost, pridnost, prizadevnost, izobrazba, torej nekaj, kar nam je dostopno in je odvisno od naše volje.

Potencialne nevarnosti so učenci razvrščali glede na neposrednost soočenja z navedenimi nevarnostmi, zato se je na vrhu seznama znašla skrb za pomanjkanje služb. To pomeni, da so na vrh lestvice uvrščali grožnje, ki jih bodo najprej čutili na svoji koži, globalni so zaenkrat še v drugem planu.

7 ZAHVALA

Za najino uspešno dokončano raziskovalno nalogo se zahvaljujema mentorici Maji Ahtik Požegar. Zahvaljujema se vsem učencem osmih in devetih razredov, ki so sodelovali pri anketiranju ter učiteljem, ki so odstopili vsak po 10 minut razredne ure. To je najina prva raziskovalna naloga, ob kateri sva se pravzaprav hkrati učila, kako se to dela. Zato gre posebna zahvala najinim staršem, ki so naju skozi ves proces raziskovalne naloge neizmerno podpirali, spodbujali, usmerjali in pomagali, ko nisva znala ali vedela kako naprej.

8 PRILOGE

Priloga A: Vprašalnik

Raziskovalna naloga OŠ KDK Šoštanj 2012/2013 – Prihodnost mladih

Navodilo: Pazljivo preberi vprašanja in pri vsakem označi odgovore v skladu z navodili.

V P R A Š A L N I K

1. SPOL in razred:

Prosim, ustrezno označite Vaš odgovor (s križcem ali obkroži):

- fant 9. razred
 dekle 8. razred

2. Prosim, označi svojo stopnjo strinjanja za vsako izmed spodaj navedenih trditev.

Navodilo: V vsaki vrstici označi oceno, ki najbolj ustreza tvojemu strinjanju s trditvijo. Če se popolnoma strinjaš s trditvijo, označi oceno 5. Če se s trditvijo sploh ne strinjaš, označi oceno 1. Pravilnih ali napačnih odgovorov ni.

← NAJMANJ 1 2 3 4 5 NAJBOLJ →
sploh se ne strinjam se ne strinjam se strinjam zelo se strinjam popolnoma se strinjam

1	2	3	4	5	Prihodnost je precej negotova in nepredvidljiva.
1	2	3	4	5	Trenutne gospodarske težave bodo kmalu minile.
1	2	3	4	5	Znanje bo v prihodnosti še bolj pomembno kot do sedaj.
1	2	3	4	5	Ekipni duh in sodelovanje bosta nadomestila tekmovalnost posameznikov.
1	2	3	4	5	Skrb za zdravje in dobra telesna pripravljenost bosta ključna za uspeh posameznika.
1	2	3	4	5	Z dokončano izobrazbo bom lažje dobil delo.
1	2	3	4	5	Med odrasle bomo vstopili v času, ko se vsi problemi v družbi stopnjujejo.
1	2	3	4	5	Služb bo sicer manj, a za večino od nas še vedno dovolj.
1	2	3	4	5	Zabave bo v prihodnosti vedno več.
1	2	3	4	5	Bolj pomembno je, da bom s svojim poklicem zadovoljen, kot to, koliko bom zaslužil.
1	2	3	4	5	Ljubezen in prijateljstvo bosta pomembnejša kot denar in slava.
1	2	3	4	5	Cilj, da bi živel v svojem stanovanju (neodvisno od staršev), bo težko doseči.

OBRNI LIST IN NADALJUJ !

Raziskovalna naloga OŠ KDK Šoštanj 2012/2013 – Prihodnost mladih

3. Kaj je po tvojem mnenju najbolj pomembno, da boš uresničil svoje cilje:

Prosim, označi predloge po pomenu z ustrežno številko od 1 do 10 (vsakemu predlogu dodaj le eno številko)!

Izobrazba	
Splošna razgledanost	
Politična kariera	
Veze in poznanstva	
Urejena država	
Pomoč staršev	
Pridnost in prizadevnost	
Srečno naključje	
Prilagodljivost različnim situacijam	
Zdravje in lep izgled	

4. Kaj je po tvojem mnenju največja nevarnost, ki grozi v prihodnosti naše generacije:

Prosim, označi predloge po pomenu z ustrežno številko od 1 do 10 (vsakemu predlogu dodaj le eno številko)!

Pomankanje virov energije	
Nevarnost vojne in kriminala	
Pomanjkanje hrane in vode	
Prevelike socialne razlike	
Nedelovanje države	
Večanje števila in staranje prebivalstva	
Pomanjkanje služb (gospodarske krize)	
Onasneževanje okolja (vode, zraka, zemlje)	
Izumiranje vrst živali i rastlin	
Genska manipulacija in farmacija	

5. Kako si predstavljate svojo prihodnost?

Prosimo, ustrezno označi tvoj odgovor.

- Vem, kaj hočem in sem prepričan, da mi uspejo uresničiti svoje načrte in cilje
- Ne razmišljam še tako daleč naprej, kar bo pač bo.
- Vem, kaj hočem, a dvomim, da mi bo to uspelo tudi doseči.
- drugo (*prosim, navedite*):

NAJLEPŠA HVALA ZA SODELOVANJE!
(rezultate o anketi boste našli v raziskovalni nalogi)

9 VIRI IN LITERATURA

- Andrew Hassel, Marc Goodman & Steven Kotler, GLOBAL, februar 2013, Vdor v predsednikovo DNK.
- Mednarodno leto biotske raznovrstnosti, <http://www.biotskaraznovrstnost.si/>
- Niko Bajec 12. julij 2012, <http://www.dnevnik.si/svet/1042541202>
- Lučka Kajfež Bogataj, <http://www.rtvsllo.si/profil/luckakajfezbogataj>
- OECD, <http://www.doba.si/si/novice/2012/kriza-krepi-pomen-izobrazbe/>
- TFL Glasnik, Številka 7, letnik VI 19. februar 2013, <http://www.tax-fin-lex.si/>
- Odprto pismo ŠOS-a slovenski politični eliti, 6. 12. 2012, <http://www.studentska-org.si/novice/mladi-nismo-izgubljena-generacija-le-politika-je-izgubila-kompas>
- afnaa, 7.09.2008, <http://afnaa.blog.siol.net/2008/09/07/pomen-izobrazbe-v-zivljenju>
- Urad RS za statistiko, http://www.stat.si/doc/pub/slo_stevilke_12.pdf
- www.zainproti.com/web/images/stories/listentous/.../hanabrckalic.docr